

Diagnoza służąca wyznaczeniu
obszaru zdegradowanego i obszaru
rewitalizacji na terenie
Gminy i Miasta Odolanów

Spis treści

1. Słowniczek pojęć.....	3
2. Charakterystyka Gminy i Miasta Odolanów	4
2.1 Informacje podstawowe	4
2.2 Zewnętrzne i wewnętrzne uwarunkowania rozwoju Gminy i Miasta Odolanów.....	5
3. Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	12
3.1 Metodyka prac w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych na terenie Gminy i Miasta Odolanów	12
3.2 Podział Gminy i Miasta Odolanów na jednostki analityczne.....	14
3.3 Wskaźniki służące dokonaniu analizy wskaźnikowej jednostek analitycznych	18
4. Analiza wskaźnikowa Gminy i Miasta Odolanów	21
4.1 Sfera społeczna	21
4.2 Sfera gospodarcza	35
4.3 Sfera środowiskowa	37
4.4 Sfera przestrzenno-funkcjonalna	39
4.5 Sfera techniczna	43
5. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego	46
6. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji.....	48

1. Słowniczek pojęć

REWITALIZACJA – rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji¹.

OBSZAR ZDEGRADOWANY – obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego możliwe jest tylko w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami².

OBSZAR REWITALIZACJI – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby jej mieszkańców. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic³.

¹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278):

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150001777/U/D20151777Lj.pdf> (dostęp: 06.11.2024 r.)

² jw.

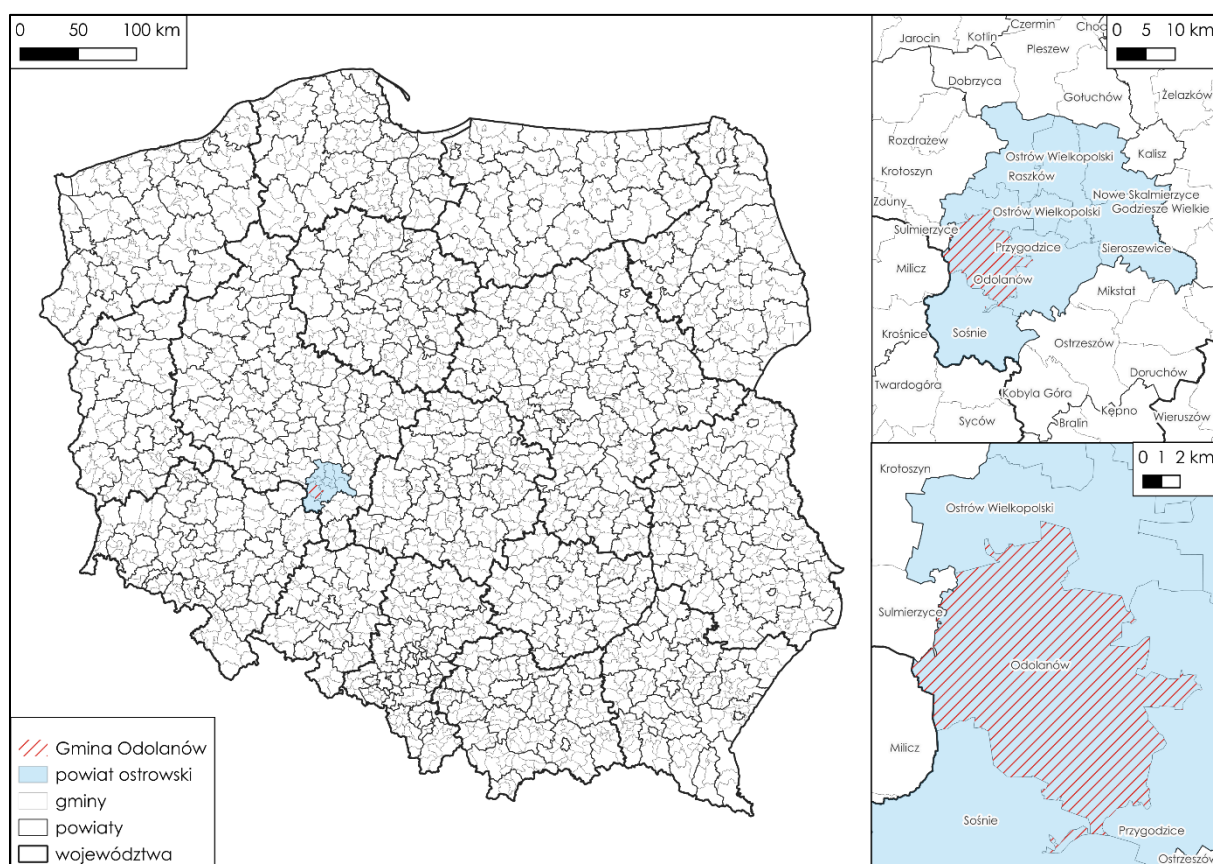
³ jw.

2. Charakterystyka Gminy i Miasta Odolanów

2.1 Informacje podstawowe

Gmina i Miasto Odolanów jest gminą miejsko-wiejską położoną w południowej części województwa wielkopolskiego, w powiecie ostrowskim. Siedziba władz gminnych znajduje się w mieście Odolanów, które stanowi centrum administracyjno-usługowe Gminy. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy i Miasta Odolanów w 2023 roku jednostkę zamieszkiwało 15 049 osób⁴, co stanowiło ok. 9% wszystkich mieszkańców powiatu ostrowskiego. Gęstość zaludnienia wyniosła natomiast 106,2 os./km².

Gmina i Miasto Odolanów graniczy: od północy z gminą wiejską Ostrów Wielkopolski (powiat ostrowski); od południa z gminą Sośnie (powiat ostrowski); od wschodu z gminą Przygodzice (powiat ostrowski); od zachodu z gminą Milicz (województwo dolnośląskie, powiat milicki), a od zachodu – z gminą Sulmierzyce (powiat krotoszyński). Powierzchnia całkowita Gminy i Miasta Odolanów wynosi ok. 136 km², co stanowi 11,72% powierzchni powiatu ostrowskiego. Użytki rolne zajmują ok. 72% powierzchni Gminy, a lasy 22%. Gminę i Miasto Odolanów tworzy Miasto Odolanów i 16 wsi sołeckich: Baby, Boników, Garki, Glińnica, Gorzyce Małe, Huta, Kaczory, Nabyszyce, Nadstawki, Raczyce, Świeca I, Świeca II, Tarchały Małe, Tarchały Wielkie, Uciechów oraz Wierzbnio. Największymi pod względem liczby ludności jednostkami w Gminie są: Miasto Odolanów, wieś Tarchały Wielkie oraz wieś Raczyce.

Ryc. 1 Położenie Gminy i Miasta Odolanów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

⁴ Według Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) było to 14 458 osób. W dalszej części tekstu, w celu porównania danych między gminami, wykorzystano statystyki GUS. Dane dotyczące poszczególnych jednostek analitycznych Gminy pochodzą natomiast z Urzędu Gminy i Miasta.

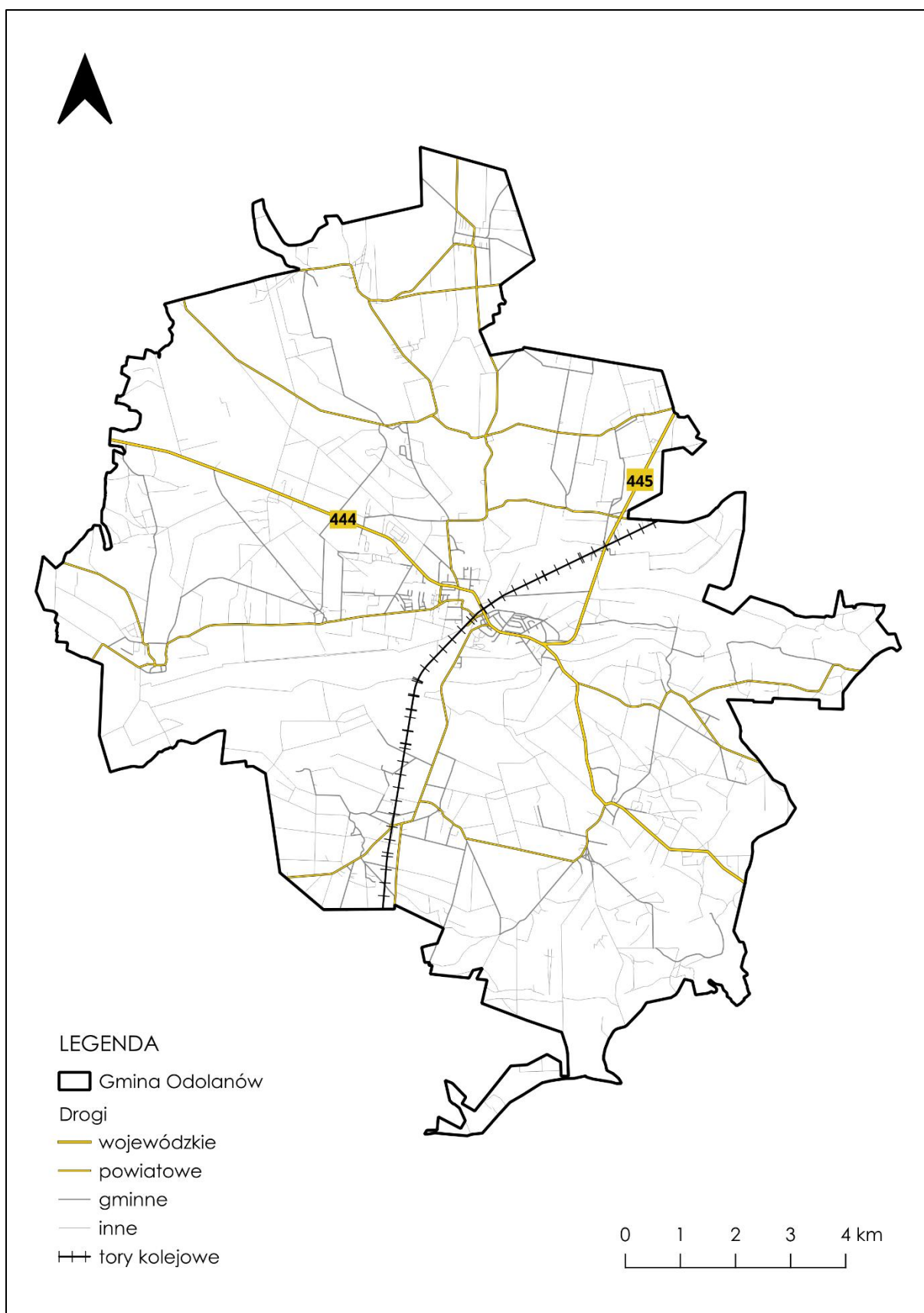
2.2 Zewnętrzne i wewnętrzne uwarunkowania rozwoju Gminy i Miasta Odolanów

POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE

Sieć transportową Gminy i Miasta Odolanów tworzą wyłącznie drogi o znaczeniu regionalnym i lokalnym, tj. wojewódzkie, powiatowe i gminne. Przez jej teren przebiegają drogi wojewódzkie DW 444 i DW 445. Droga nr 444 (relacji Krotoszyn-Ostrzeszów) przecina Gminę z północnego zachodu w kierunku południowego wschodu. Przez jej centrum przebiega droga wojewódzka nr 445 (relacji Odolanów-Ostrów Wielkopolski), która prowadzi na północ i zapewnia dojazd do Ostrowa Wielkopolskiego oraz Kalisza. Szlak ten łączy się również pośrednio z drogą ekspresową S11 (relacji Kołobrzeg-Piekary Wielkopolskie) w miejscowości Strugi (gmina Przygodzice), która oddalona jest o 16 km od centrum Gminy. Ponadto na terenie Gminy i Miasta Odolanów znajdują się następujące drogi powiatowe:

- 5169 P (Sulmierzyce, ul. Kaliska) - granica powiatu ostrowskiego - granica powiatu krotoszyńskiego - granica powiatu ostrowskiego - Kuroch - Nabyszyce - Gorzyce Wielkie - Ostrów Wielkopolski (ul. Gorzycka),
- 5170 P (Sulmierzyce, ul. Uciechowska) - granica powiatu ostrowskiego – Uciechów,
- 5323 P od DK 36 - Łąkociny - Wierzbno - Baby - Kaczory - Odolanów (ul. Raszkowska)
- 5324 P Nabyszyce – Wierzbno,
- 5325 P od DK 36 - Chruszczyny – Glińnica,
- 5326 P Nabyszyce - Baby - Gorzyce Małe - do DW 445,
- 5327 P od drogi 5323 P - Tarchały Wielkie - Topola Wielka - Janków Przygodzki - Pardalin - Przygodzice - do DK 11,
- 5328 P (Bartniki) granica województwa wielkopolskiego - Uciechów - Raczycy - Odolanów (ul. Strzelecka, Dworcowa),
- 5329 P od DW 444 - Huta - Nadstawki - Trzcieliny - Janków Przygodzki - Wysocko Małe,
- 5330 P Huta - Dębica - Ludwików - do DK 25,
- 5335 P Odolanów (ul. Plac Kościuszki, Bartosza) - Boników - Granowiec - Sośnie - Cieszyn - granica województwa dolnośląskiego (Domasławice),
- 5336 P (Wielgie Milickie) - granica województwa wielkopolskiego - Bogdaj - Garki - do drogi 5335 P,
- 5337 P Boników - Świeca - do DW 444,
- 5473 P Odolanów, ul. Gimnazjalna.

Odległość Gminy od Poznania wynosi 105 km, a od Wrocławia – 70 km. W Gminie Odolanów znajduje się także dworzec kolejowy przy linii kolejowej relacji Ostrów Wielkopolski – Wrocław oraz organizowany jest zbiorowy transport autobusowy, którego operatorem jest prywatny przedsiębiorca. Władze Gminy dofinansowują kurs na trasach Sulmierzyce – Uciechów – Raczycy – Odolanów – Tarchały Wielkie – Gorzyce Małe – Ostrów Wielkopolski – Wierzbno – Nabyszyce – Tarchały Małe – Gorzyce Małe – Tarchały Wielkie – Odolanów – Raczycy – Uciechów - Sulmierzyce oraz Ostrów Wielkopolski – Wierzbno – Nabyszyce.

Ryc. 2 Sieć komunikacyjno-transportowa Gminy i Miasta Odolanów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I OCHRONA PRZYRODY

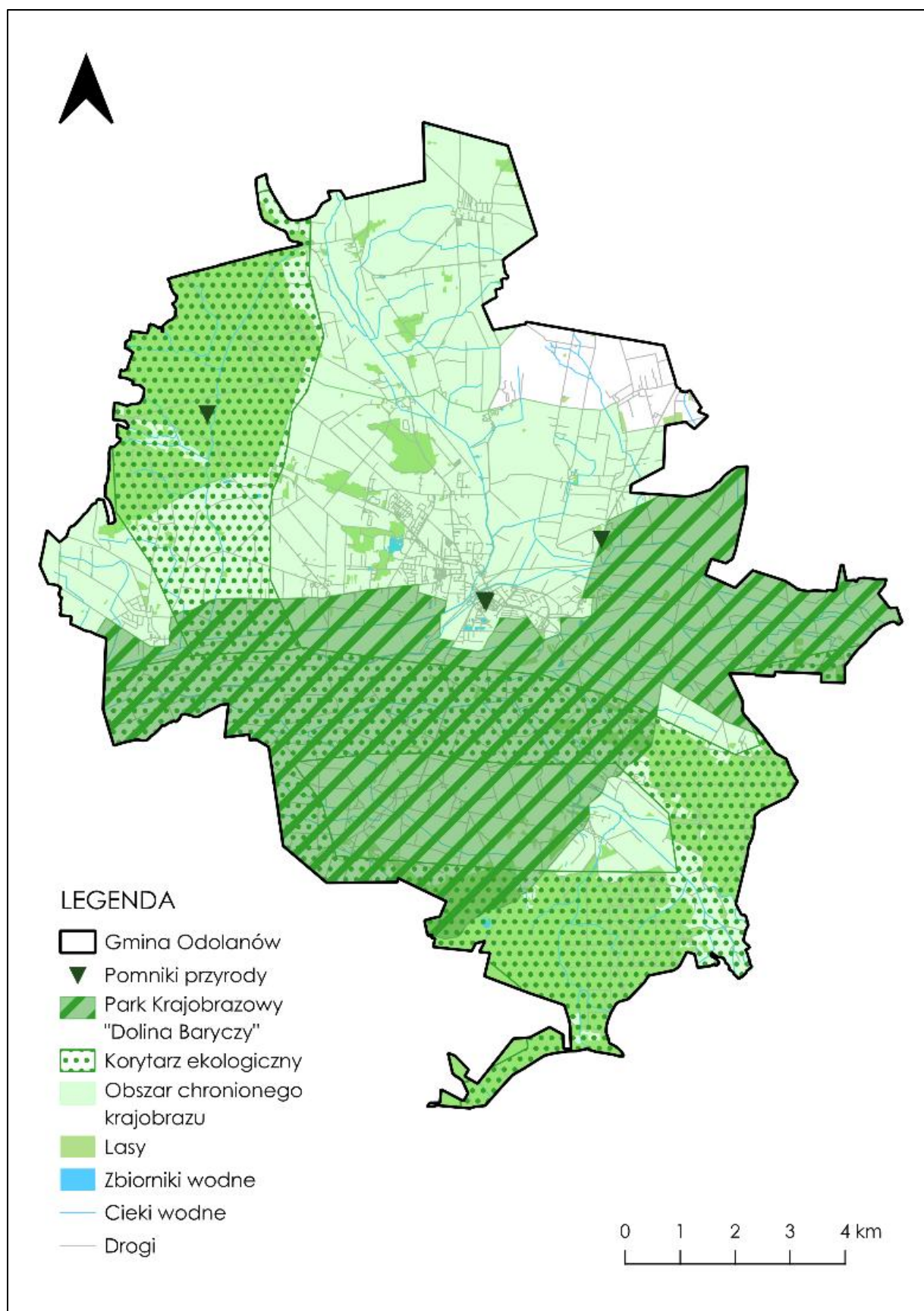
Według regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego Gmina i Miasto Odolanów położona jest na terenie Niżu Środkowoeuropejskiego, w subprowincji Niziny Środkowopolskiej, na granicy mezoregionu Wysoczyzny Kaliskiej i Kotliny Milickiej.

Gmina zlokalizowana jest w Dolinie Baryczy, która powstała na skutek działania wód roztopowych oraz erozji. Rzeźba terenu w Gminie i Mieście Odolanów nie wykazuje znacznego zróżnicowania – dominują tu nizinne formy ukształtowania terenu. Najwyżej wyniesione tereny zlokalizowane są na wysokości 131 m n.p.m. (w okolicach miejscowości Świeca), a najniższe – na wysokości 111,3 m n.p.m. (w pobliżu wsi Uciechów). Zróżnicowanie wysokości na terenie Gminy wynosi ok. 20 m. Przez Gminę i Miasto Odolanów przepływa rzeka Barycz, stanowiąca prawy dopływ Odry, oraz takie ciek wodne jak: Żłotnica, Kuroch, Olszówka i Wiesiołek. Ponadto, na terenie Gminy znajdują się stawy rybne i łowiska.

Krajobraz Gminy i Miasta Odolanów zdominowany jest przez formy roślinności charakterystyczne dla obszarów wiejskich – łąki, pola oraz lasy. Walory przyrodnicze pozytywnie wpływają na potencjał turystyczny oraz stanowią jej wizytówkę.

Ochrona przyrody na terenie Gminy realizowana jest w oparciu o ustawę o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. W rozumieniu ustawy ochrona przyrody oznacza zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników, a odbywa się to poprzez wprowadzanie różnych form ochrony przyrody. Na terenie Gminy i Miasta Odolanów występują następujące formy ochrony przyrody:

- Park Krajobrazowy „Dolina Baryczy”,
- Obszar chronionego krajobrazu „Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska”,
- Obszar chronionego krajobrazu „Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków-Rochy”,
- Obszar Natura 2000 „Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej”,
- Obszar Natura 2000 „Dolina Baryczy”,
- Obszar Natura 2000 „Dąbrowy Krotoszyńskie”,
- Obszar Natura 2000 „Ostoja nad Baryczą”,
- 5 pomników przyrody.

Ryc. 3 Formy ochrony przyrody na terenie Gminy i Miasta Odolanów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Jednym z podstawowych czynników wpływających na rozwój jednostek samorządu terytorialnego jest sytuacja demograficzna oraz perspektywy jej kształtowania się. Zmiany w liczbie ludności, jej strukturze wiekowej i migracjach wpływają na planowanie inwestycji, budżet oraz lokalną gospodarkę. Stabilny wzrost sprzyja rozwojowi usług i infrastruktury, podczas gdy zmniejszanie się liczby mieszkańców może prowadzić do problemów finansowych i społecznych. Analiza demograficzna pozwala lepiej przygotować samorządy na przyszłe wyzwania i zapewnić zrównoważony rozwój.

Liczba mieszkańców Gminy i Miasta Odolanów w latach 2019-2023 zmniejszała się. W 2019 roku, według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), zamieszkiwało ją 14 655 osób, a w 2023 roku – 14 458, co stanowiło ok. 9% całkowitej populacji powiatu ostrowskiego. Średnia dynamika zmian demograficznych w Gminie wyniosła 99,7%, co wskazuje na nieznaczne, ale stałe zmniejszanie się liczby ludności w ostatnich latach. Jest to niekorzystne zjawisko, wpisujące się w ogólnokrajowe trendy demograficzne.

Dane GUS za lata 2019-2023 wskazują także na stopniowe wyludnianie się większości gmin powiatu ostrowskiego z wyjątkiem następujących gmin: Nowe Skalmierzyce, Ostrów Wielkopolski oraz Przygodzice. Na tle średniej dynamiki zmian liczby mieszkańców w analizowanych latach, Gmina i Miasto Odolanów plasuje się nieco powyżej średniej dla powiatu.

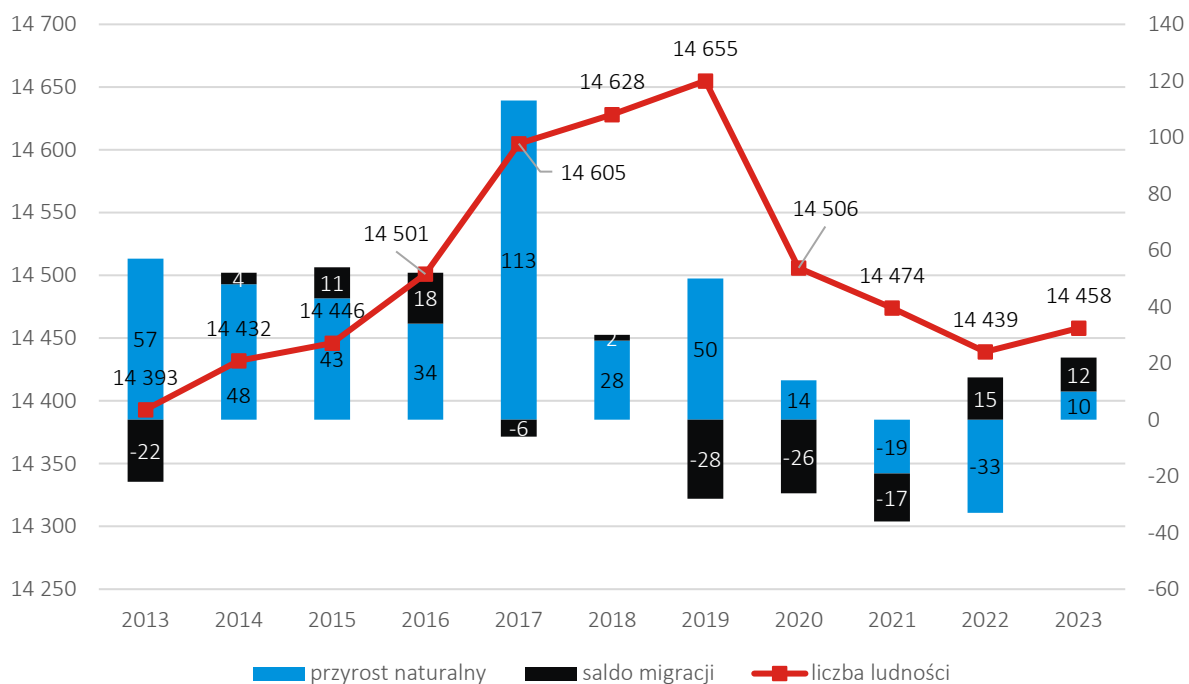
Szczegółowe dane dotyczące liczby ludności w latach 2019-2023 w gminach powiatu ostrowskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1 Zmiany liczby ludności w powiecie ostrowskim w latach 2019-2023

JST	2019	2020	2021	2022	2023	udział w 2023 r.	średnia dynamika
powiat ostrowski	161 581	159 843	159 293	158 914	158 486	100%	99,5%
Ostrów Wielkopolski	71 931	70 868	70 296	69 755	69 260	44%	99,1%
Nowe Skalmierzyce	15 563	15 774	15 910	15 986	15 985	10%	100,7%
Odolanów	14 655	14 506	14 474	14 439	14 458	9%	99,7%
Ostrów Wielkopolski (g. wiejska)	19 147	19 078	19 146	19 261	19 389	12%	100,3%
Przygodzice	12 179	12 219	12 285	12 403	12 416	8%	100,5%
Raszków	11 849	11 580	11 501	11 461	11 433	7%	99,1%
Sieroszewice	9 684	9 440	9 361	9 345	9 298	6%	99,0%
Sośnie	6 573	6 378	6 320	6 264	6 247	4%	98,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizę demograficzną Gminy i Miasta Odolanów przeprowadzono również uwzględniając okres 10-letni. Liczba jej mieszkańców według GUS w 2013 roku wyniosła 14 393 i zwiększyła się do 2019 roku o 262 osoby. W kolejnych latach tendencja ta uległa odwróceniu i obszar Gminy zaczął się wyludniać, osiągając w 2023 roku liczbę 14 458 mieszkańców. Było to spowodowane wysokim ujemnym saldem migracji w latach 2019-2021 oraz wystąpieniem ujemnego przyrostu naturalnego w latach 2021-2022. Omawiane zmiany demograficzne przedstawia poniższa rycina.

Ryc. 4 Zmiany liczby ludności w Gminie i Miasta Odolanów w latach 2013-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

Polityka przestrzenna Gminy i Miasta Odolanów, do czasu przyjęcia planu ogólnego, prowadzona jest w oparciu o Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Odolanów, przyjęte uchwałą nr LIV/509/23 Rady Gminy i Miasta Odolanów z dnia 28 grudnia 2023 r.

Studium opracowuje się dla całego obszaru gminy w jej granicach administracyjnych. Jego ustalenia są obowiązujące dla władz gminy przy tworzeniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, pełniąc jednocześnie rolę koordynującą dla tych planów. Tworzenie planów musi być zgodne z założeniami studium, bez ich naruszania. Głównym celem studium jest umożliwienie prowadzenia spójnej polityki przestrzennej, która łączy rozwój społeczno-gospodarczy z zasadami zrównoważonego rozwoju i jest zgodna z polityką przestrzenną państwa oraz województwa.

Jak wyżej wskazano studium stanowi wyznacznik do tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego są podstawą systemu planowania przestrzennego na terenie gmin i stanowią akty prawa miejscowego. Według danych GUS w 2023 roku na terenie Gminy Odolanów obowiązywało 17 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które obejmowały 2,5% jej powierzchni.

Kluczowym aspektem wpływającym na ograniczenie perspektyw rozwoju przemysłowego Gminy i Miasta Odolanów jest obecność Parku Krajobrazowego Dolina Baryczy, zlokalizowanego w jej północno-zachodniej i południowej części. Ustanowiona w 1996 roku forma ochrony przyrody stanowi wyzwanie dla planowania inwestycji przez władze samorządowe. Przepisy ściśle regulują kierunki przedsięwzięć na obszarach sąsiadujących z Parkiem oraz nakładają ograniczenia na potencjalne inwestycje przemysłowe.

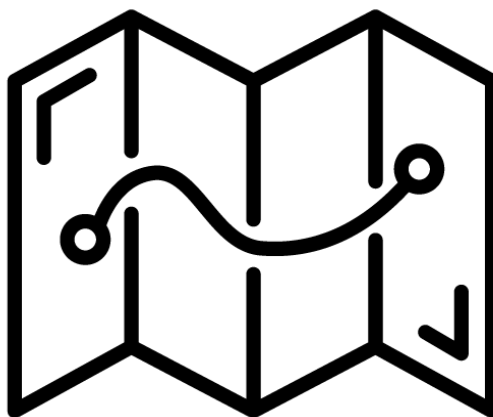
W związku z tym Gmina i Miasto Odolanów skupia się na ochronie środowiska naturalnego, a planowanie rozwoju koncentruje się na zrównoważonym wykorzystaniu zasobów przyrodniczych. W

tym kontekście, inwestycje przemysłowe nie są priorytetem, a działania samorządu mają na celu zachowanie i ochronę unikalnego krajobrazu Doliny Baryczy.

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, przyjętego uchwałą nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania, wyznaczono podstawowe typy obszarów funkcjonalnych, obejmujących łącznie wszystkie gminy położone w granicach województwa wielkopolskiego:

- Miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego – Poznański Obszar Metropolitalny;
- Miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego – Aglomeracja Kalisko-Ostrowska;
- Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych – Gniezno, Konin, Leszno, Piła;
- Wiejski obszar funkcjonalny;
- Południowo-zachodni obszar funkcjonalny;
- Północno-zachodni obszar funkcjonalny;
- Wschodni obszar funkcjonalny.

Gmina i Miasto Odolanów w ramach podstawowego podziału obszarów funkcjonalnych została zakwalifikowana do **Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Regionalnego – Aglomeracja Kalisko-Ostrowska**. Charakterystyczną cechą omawianego obszaru jest dwubiegunowy układ miejski. Kalisz i Ostrów Wielkopolski stanowią bowiem główne ośrodki administracyjno-przemysłowo-usługowe regionu, skupiające na swoim terenie funkcje wyższego rzędu. MOF cechuje się również zaawansowanymi procesami urbanizacyjnymi oraz rosnącym poziomem aktywizacji gospodarczej. Ponadto obszar AKO charakteryzuje się wysokimi potencjałami rozwojowymi wynikającymi z bliskiego położenia trzech metropolii – Poznania, Wrocławia i Łodzi. W Planie wyróżnione zostały m.in. następujące rekomendacje działań dla obszaru Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej: regulowanie procesów urbanizacyjnych, rewitalizacja obszarów zdegradowanych, rozwój i modernizacja sieci drogowej, poprawa efektywności sieci kolejowej, integracja transportu zbiorowego, ochrona przed powodzią i minimalizowanie jej skutków, poprawa jakości powietrza atmosferycznego oraz poprawa sieci infrastruktury technicznej.

3. Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

3.1 Metodyka prac w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych na terenie Gminy i Miasta Odolanów

ETAPY PRAC

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy i Miasta Odolanów oraz zawarta w niej procedura delimitacji opracowana została w sposób spełniający wymogi ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tj. Dz. U. z 2024 poz. 278), zwanej dalej „ustawą o rewitalizacji”. Podczas opracowywania procedury delimitacji, korzystano także z wytycznych i rekomendacji zawartych w publikacji „Delimitacja – krok po kroku” zrealizowanej przez zespół pracowników Instytutu Rozwoju Miast pod redakcją Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa⁵.

Przyjęta w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji na terenie Gminy i Miasta Odolanów metodyka zakładała czteroetapowy system pracy, który przedstawiony został na poniższej grafice.

ETAP 1

Podział Gminy na niepodzielne jednostki analityczne stanowiące całość pod względem funkcjonalnym i społecznym

ETAP 2

Zebranie i przetworzenie danych dotyczących sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej dla wyznaczonych wcześniej jednostek analitycznych

ETAP 3

Przeprowadzenie analizy wskaźnikowej i wskazanie obszaru zdegradowanego drogą analizy porównawczej przy użyciu wyliczonego wskaźnika syntetycznego

ETAP 4

Wytyczenie obszaru rewitalizacji w ramach zidentyfikowanego obszaru zdegradowanego, zgodnie z wymogami ustawy o rewitalizacji, tj. obszar rewitalizacji nie może przekraczać 20% powierzchni gminy i nie może być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy

⁵ Opracowanie zrealizowane przez Instytut Rozwoju Miast na zlecenie Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa, Departamentu Polityki Przestrzennej w ramach umowy nr DPP-U-POWER-173/16, której przedmiotem było: Opracowanie merytoryczne publikacji z zakresu diagnozy i delimitacji obszarów zdegradowanych, ISBN 978-83-7610-653-3: <https://www.gov.pl/attachment/18b42dbd-625e-472f-83ba-11eb5bc4a363> (dostęp: 07.11.2024 r.)

METODA WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO PRZY UŻYCIU WSKAŹNIKA SYNTETYCZNEGO

Z uwagi na fakt, że dobrane wskaźniki przedstawiane są w różnych jednostkach i przedziałach, ich porównywanie oparte na jednowymiarowych zasadach statystycznych pozostaje utrudnione. W przypadku analizy zjawisk złożonych, które opisuje się więcej niż jedną zmienną, pojawiają się problemy, jakie nie występują w analizach prostych dla jednej zmiennej.

Dlatego też, podstawą analizy wielowymiarowej jest **wskaźnik syntetyczny**, który pozwala na porównanie poszczególnych mierników i otrzymanie jednego wskaźnika poziomu rozwoju obszaru. Jest to możliwe dzięki standaryzacji różnych zmiennych niezależnie od ich rodzaju, znaku, wielkości i jednostek.

Standaryzacja danych służy sprowadzeniu zmiennych o różnej wartości i jednostkach do wzajemnej porównywalności. Wiąże się ona również z ustaleniem kierunku wpływu każdego ze wskaźników, czyli określeniem czy dany wskaźnik jest stymulantą, czy destymulantą. W przypadku stymulandy, wzrost wartości wskaźnika oznacza pozytywny rezultat dla badanego zjawiska, natomiast w przypadku destymulandy – wzrost świadczy o zjawisku negatywnie.

Z tego względu, w celu standaryzacji wskaźników posłużono się metodą wyrażoną wzorem:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{s_j}, \text{ gdy zmienna jest stymulantą, lub}$$
$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{s_j} * (-1), \text{ gdy zmienna jest destymulantą,}$$

gdzie:

t_{ij} – standaryzowana wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i,

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i,

$\bar{x}_j$ – średnia arytmetyczna wskaźnika j,

s_j – odchylenie standardowe wskaźnika j.

W ten sposób wartości większe od średniej dla całej Gminy po standaryzacji będą przyjmowały wartość dodatnią (korzystniejszą dla danej jednostki analitycznej), natomiast wartości mniejsze od średniej – wartość ujemną (niekorzystną dla danej jednostki analitycznej). Im niższa jest wartość standaryzowanego wskaźnika, tym poziom koncentracji negatywnego zjawiska w danej jednostce analitycznej jest większy.

Ostatnim etapem wyznaczenia wskaźnika syntetycznego jest obliczenie średniej arytmetycznej zestandaryzowanych zmiennych dla każdej z badanych sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Wartość wskaźnika syntetycznego odpowiada na pytanie, czy dana jednostka analityczna znajduje się w stanie kryzysowym. Wysokie wartości wskaźnika świadczą

o pozytywnym obrazie zjawisk w danej jednostce, natomiast niskie ukazują koncentrację zjawisk kryzysowych. W celu uzyskania wartości wskaźnika syntetycznego posłużono się wzorem:

$$P_i = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n t_{ij}$$

gdzie:

P_i – syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk dla jednostki analitycznej i ,

n – liczba wskaźników,

t_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i .

Zgodnie z przyjętą metodyką **do obszaru zdegradowanego włączone mogą zostać wszystkie te jednostki analityczne, których wartość wskaźnika syntetycznego jest ujemne (mniejsza niż 0) w sferze społecznej oraz w co najmniej jednej z pozostałych sfer**. Im niższe wartości przyjmuje wskaźnik syntetyczny, tym poziom negatywnych zjawisk w danej sferze jest większy.

Spśród wyznaczonych obszarów zdegradowanych wytyczono **obszar rewitalizacji, który zgodnie z wymogami ustawy o rewitalizacji nie może przekraczać 20% powierzchni gminy i nie może być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy**.

3.2 Podział Gminy i Miasta Odolanów na jednostki analityczne

Zgodnie z przedstawioną w powyższym rozdziale metodyką prac, przyjętą w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych, etap pierwszy dotyczył podziału Gminy na niepodzielne jednostki analityczne, stanowiące całość pod względem funkcjonalnym i społecznym. Takie działanie umożliwiło zebranie i przetworzenie, a w kolejnym kroku zagregowanie danych opisujących sfery: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną.

Dokonując podziału obszaru wiejskiego Gminy Odolanów na jednostki analityczne, zdecydowano się wykorzystać istniejący podział na obręby ewidencyjne. Z kolei analizując dane dotyczące liczby mieszkańców Miasta Odolanów zauważono, że zamieszkuje je 5 125 osób (stan na 31 grudnia 2023 r. według danych Urzędu Gminy i Miasta Odolanów), co odpowiada 34,1% ogółu mieszkańców Gminy. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, taka jednostka nie mogłaby stanowić obszaru rewitalizacji. W związku z tym zdecydowano się podzielić miasto na dwie mniejsze jednostki, spełniając tym samym kryterium ustawowe. Granice nowych jednostek na terenie miasta wydzielono wzdłuż linii kolejowej, dzięki czemu wytyczono obszar zachodni i wschodni miasta. W ten sposób powstały jednostki: „Odolanów 1” oraz „Odolanów 2”. **Łącznie na terenie Gminy i Miasta Odolanów wyodrębniono 15 jednostek analitycznych.**

Dane wyjściowe, które przyporządkowano dla ulic położonych na obszarze kilku jednostek analitycznych (np. ulice stanowiące granice pomiędzy jednostkami), zostały do nich rozdzielone proporcjonalnie do długości ulicy znajdującej się w danej jednostce analitycznej. Wykaz jednostek analitycznych wraz z ulicami wchodzącymi w ich skład, zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 2 Wykaz ulic i miejscowości wchodzących w skład jednostek analitycznych wyznaczonych na terenie Gminy Odolanów

Jednostka analityczna	Wykaz ulic i miejscowości
Odolanów 1	Aleja Jana Pawła II, Ceglana, Chabrowa, Chwaliszewska, Cyprysowa, Dębowa, Gimnazjalna, Grabowa, Jałowcowa, Jarzębinowa, Jodłowa, Kalinowa, Kasztanowa, Klonowa, Krotoszyńska (częściowo), Krótka, Ks. Prałata Kazimierza Nadstazika, Ks. Bartłomieja Piszczysłowy, Kurochowska, Kwiatowa, Leśna, Lipowa, Nowa, Ogrodowa, Osiedlowa, Polna, Przemysłowa, Raszkowska, Sadowa, Sosnowa, Strzelecka (częściowo), Świerkowa, Trzy Mosty, Wąska, Wiatraczna, Widokowa, Wierzbowa, Wiosenna, Zacisze, Zakątek
Odolanów 2	1 Maja, Bartosza, Bema, Boczna, Cofalskiego, Dąbrowskiego, Dąbrówki, Dworcowa, Franciszka Sójki, Kaliska, Kilińskiego, Kopernika, Kręta, Liliowa, Ludomiry Namysł, Łąkowa, Madera, Mostowa, Nadbaryczna, Natury, Ostrowska, Parkowa, Piaskowa, Plac Kościuszki, Plac Św. Barbary, Poniatowskiego, Poznańska, Rynek, Słoneczna, Sowińskiego, Spokojna, Sułkowskiego, Traugutta, Wiązarowa, Wiosny Ludów, Zamkowa, Zborowiecka, Krotoszyńska (częściowo), Strzelecka (częściowo)
Boników	Boników
Garki	Garki
Glińnica	Baby, Biadaszki, Glińnica, Kaczory
Gorzyce Małe	Gorzyce Małe
Huta	Huta
Nabyszyce	Kuroch, Nabyszyce
Nadstawki	Grochowiska, Nadstawki, Papiernia, Trzcieliny
Raczyce	Raczyce
Świeca	Świeca
Tarchały Małe	Tarchały Małe
Tarchały Wielkie	Tarchały Wielkie
Uciechów	Lipiny, Uciechów
Wierzbo	Wierzbo

Źródło: opracowanie własne.

Szczegółowe dane dotyczące demografii i powierzchni wyznaczonych jednostek analitycznych przedstawione zostały w poniższej tabeli. Największą jednostką pod względem liczby ludności jest jednostka Odolanów 1, zamieszkiwana przez 2 678 osób, co stanowi 17,8% całkowitej liczby mieszkańców Gminy. Największą jednostką pod względem powierzchni jest natomiast Świeca, zajmująca 30,2 km², co stanowi 22,2% powierzchni całej Gminy.

Tabela 3 Jednostki analityczne wyznaczone na terenie Gminy i Miasta Odolanów

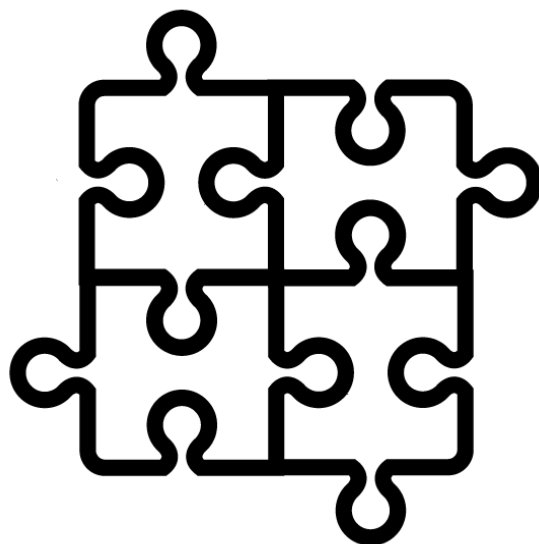
Jednostka analityczna		Powierzchnia jednostki (km ²)	Udział w całkowitej powierzchni Gminy (%)	Liczba mieszkańców	Udział w całkowitej liczbie mieszkańców Gminy (%)
Lp.	Nazwa				
1	Odolanów 1	2,83	2,1	2 678	17,8
2	Odolanów 2	1,93	1,4	2 447	16,3
3	Boników	7,49	5,5	607	4,0
4	Garki	7,4	5,4	808	5,4
5	Glińnica	24,14	17,7	797	5,3

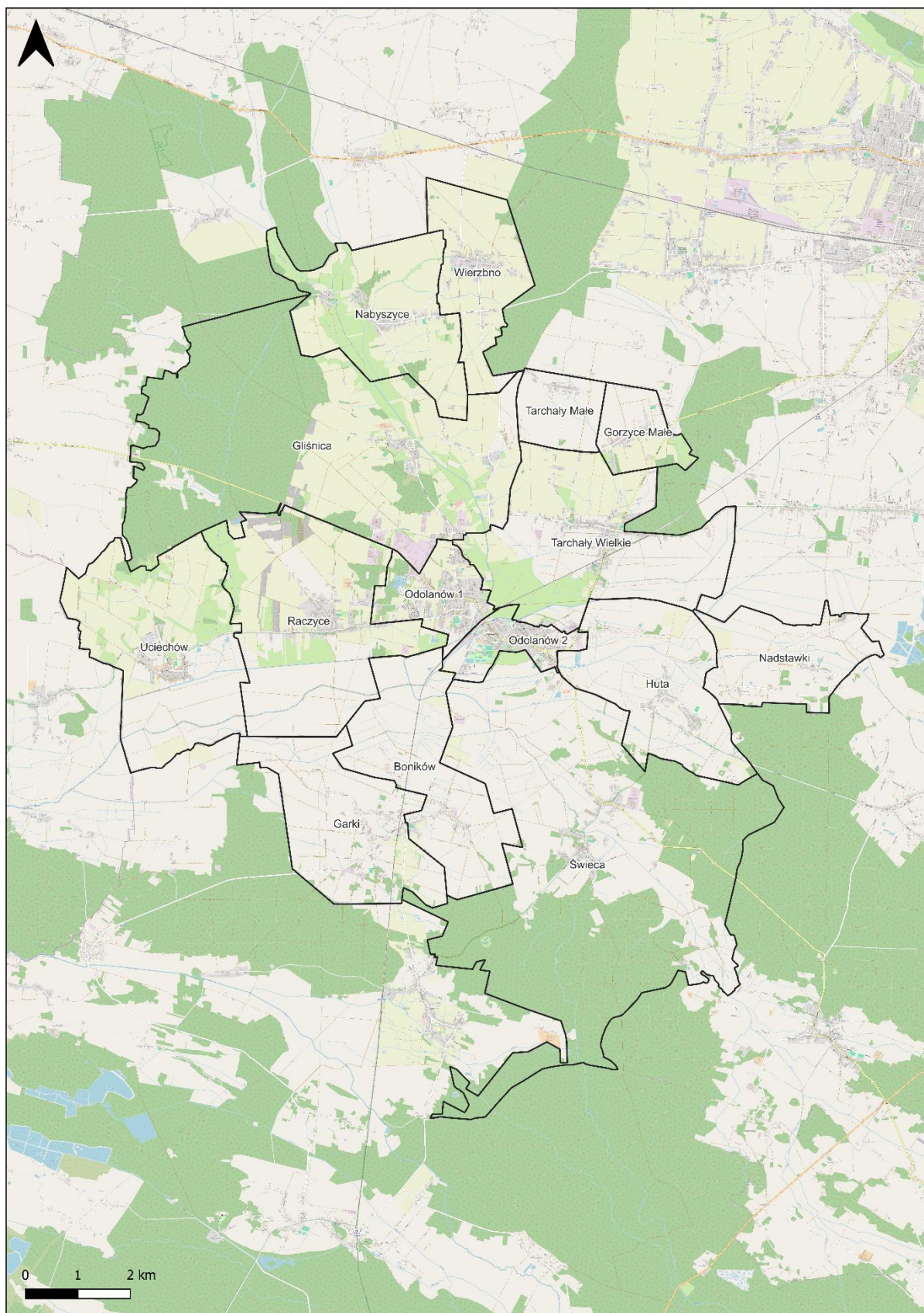
6	Gorzyce Małe	2,18	1,6	412	2,7
7	Huta	7,48	5,5	660	4,4
8	Nabyszyce	7,61	5,6	615	4,1
9	Nadstawki	4,74	3,5	219	1,5
10	Raczyce	11,69	8,6	1 344	8,9
11	Świeca	30,2	22,2	1 041	6,9
12	Tarchały Małe	2,22	1,6	188	1,2
13	Tarchały Wielkie	11,1	8,2	1 409	9,4
14	Uciechów	10,32	7,6	1 162	7,7
15	Wierzbno	4,77	3,5	662	4,4

Źródło: opracowanie własne.

Sporządzony i przedstawiony powyżej podział Gminy i Miasta Odolanów na jednostki analityczne daje możliwość prowadzenia analiz porównawczych, a także obserwacji zjawisk kryzysowych w dłuższym okresie.

Na kolejnej rycinie przedstawiono podział Gminy i Miasta Odolanów na jednostki analityczne w ujęciu przestrzennym.

Ryc. 5 Podział Gminy i Miasta Odolanów na jednostki analityczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

3.3 Wskaźniki służące dokonaniu analizy wskaźnikowej jednostek analitycznych

ZJAWISKA KRYZYSOWE

Celem analizy wskaźnikowej jednostek analitycznych, przedstawionej w dalszej części niniejszej diagnozy, jest zidentyfikowanie lokalnych problemów, które występują na terenie Gminy i miasat Odolanów. Pierwszym krokiem będzie ich prezentacja, a następnym – zbadanie natężenia zjawisk kryzysowych występujących na obszarze całej Gminy. Na potrzeby przedmiotowej analizy zgromadzono dane umożliwiające przedstawienie i zbadanie sfery społecznej z obszarów: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, problemów osób ze szczególnymi potrzebami, kapitału społecznego, a także aktywności społecznej.

W sferze gospodarczej zbadano aktywność gospodarczą w poszczególnych jednostkach analitycznych, z kolei w sferze środowiskowej skupiono się na analizie liczby budynków pokrycia azbestem. W sferze przestrzenno-funkcjonalnej zbadano dostępność infrastruktury publicznej, dostępność komunikacyjną oraz jakość terenów publicznych, natomiast w przypadku sfery technicznej przeanalizowano stan techniczny przestrzeni publicznej, a także efektywność energetyczną oraz zapewnienie dostępności w obiektach komunalnych.

POZYSKANIE DANYCH

Proces analityczny, oparty na agregowaniu informacji w obrębie jednostek analitycznych, przeprowadzono z wykorzystaniem danych ilościowych, uzyskanych z rejestrów następujących instytucji samorządowych oraz oddziałów instytucji funkcjonujących na terenie Gminy i Miasta Odolanów:

- Urząd Gminy i Miasta Odolanów,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie,
- Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowie Wielkopolskim,
- Główny Urząd Statystyczny (Bank Danych Lokalnych).
- Komisariat Policji w Odolanowie.

Dane wyjściowe służące zdiagnozowaniu zjawisk kryzysowych w poszczególnych jednostkach analitycznych, pozyskane od wyżej wymienionych instytucji, przekształcono na porównywalne wskaźniki, obrazujące sytuację w danej sferze, zgodnie z wcześniej opisaną standaryzacją danych. Podczas doboru wskaźników dokonano ich jednoczesnego rozróżnienia na stymulanty i destymulanty.

ZAKRES CZASOWY

Każdy z omawianych wskaźników zawiera informacje o zakresie czasowym jakiego dotyczy. Ma to na celu uszczegółowienie i doprecyzowanie występowania (trwania) danego zjawiska kryzysowego. Dane wykorzystane do analizy, a co za tym idzie obliczone wskaźniki, dotyczyły głównie 2023 roku – na dzień opracowywania analiz były to bowiem najbardziej aktualne dane możliwe do pozyskania.

Tabela 4 Wskaźniki wykorzystane do zdiagnozowania zjawisk kryzysowych

SFERA SPOŁECZNA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
BEZROBOCIE	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowie Wielkopolskim, Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Destymulanta	według stanu na 31.12.2023
	Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowie Wielkopolskim	Destymulanta	według stanu na 31.12.2023
	Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych	Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowie Wielkopolskim	Destymulanta	według stanu na 31.12.2023
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie, Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Destymulanta	w 2023 r.
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie	Destymulanta	w 2023 r.
UBÓSTWO	Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie, Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Destymulanta	w 2023 r.
	Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę osób korzystających z pomocy społecznej	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie	Destymulanta	w 2023 r.
PRZESTĘPCZOŚĆ	Liczba osób objętych procedurą "Niebieskiej Karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie, Urząd Gminy i Miasta Odolanów, Komisariat Policji w Odolanowie	Destymulanta	w 2023 r.
OSOBY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie mieszkańców	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie, Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Destymulanta	w 2023 r.
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie mieszkańców	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie, Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Destymulanta	w 2023 r.
KAPITAŁ SPOŁECZNY	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Destymulanta	według stanu na 31.12.2023
	Udział dzieci w wieku 0-3 lat w ogólnej liczbie mieszkańców	Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Stymulanta	według stanu na 31.12.2023

	Udział dzieci w wieku 3-6 lat w ogólnej liczbie mieszkańców	Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Stymulanta	według stanu na 31.12.2023
	Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2023/2018	Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Stymulanta	według stanu na 31.12.2023
POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM	Frekwencja w ostatnich wyborach samorządowych (I tura)	Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Stymulanta	w 2024 r.
SFERA GOSPODARCZA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 mieszkańców	Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Stymulanta	według stanu na 31.12.2023
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2023 roku na 100 mieszkańców	Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Stymulanta	w 2023 r.
	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2023 roku na 100 mieszkańców	Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Destymulanta	w 2023 r.
SFERA ŚRODOWISKOWA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
POKRYCIE AZBESTEM	Liczba budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowocementowymi na 100 mieszkańców	Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Destymulanta	według stanu na 31.12.2023
	Powierzchnia materiałów zawierających azbest na 100 mieszkańców	Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Destymulanta	według stanu na 31.12.2023
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
DOSTĘPNOŚĆ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ	Liczba obiektów infrastruktury sportowej (boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, place sportowe, orliki, sale gimnastyczne, hale widowiskowe, baseny itp.) na 100 mieszkańców	Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Stymulanta	według stanu na 31.12.2023
	Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców	Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Stymulanta	według stanu na 31.12.2023
	Liczba centrów aktywności mieszkańców (świetlice, domy kultury, biblioteki, filie, remizy, itp.) na 100 mieszkańców	Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Stymulanta	według stanu na 31.12.2023
DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA	Liczba czynnych przystanków autobusowych na 100 mieszkańców	Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Stymulanta	według stanu na 31.12.2023
JAKOŚĆ TERENÓW PUBLICZNYCH	Liczba punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców	Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Destymulanta	według stanu na 31.12.2023
	Liczba podmiotów działających w podsekcji 64.92.Z PKD 2007 na 100 mieszkańców	Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Destymulanta	według stanu na 31.12.2023

SFERA TECHNICZNA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
STAN TECHNICZNY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	Liczba budynków mieszkalnych w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców	Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Destymulanta	według stanu na 31.12.2023
	Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów z wyłączeniem urządzeń sieciowych (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) na 100 mieszkańców	Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Destymulanta	według stanu na 31.12.2023
	Liczba obiektów przestrzeni publicznej (place zabaw, skwery, zieleńce, place, inne ogólnodostępne przestrzenie publiczne) w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców	Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Destymulanta	według stanu na 31.12.2023
	Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków na 100 mieszkańców	Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Destymulanta	według stanu na 31.12.2023
EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA	Liczba obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) na 100 mieszkańców	Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Destymulanta	według stanu na 31.12.2023
ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI	Liczba obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, itp.) na 100 mieszkańców	Urząd Gminy i Miasta Odolanów	Destymulanta	według stanu na 31.12.2023

Źródło: opracowanie własne.

4. Analiza wskaźnikowa Gminy i Miasta Odolanów

4.1 Sfera społeczna

Sfera społeczna stanowi najważniejszy element Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Obszar zdegradowany wyznacza się na podstawie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby osób ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Dalsza część podrozdziału przedstawia szczegółową charakterystykę sfery społecznej Gminy i Miasta Odolanów wraz z analizą wskaźnikową w podziale na jednostki analityczne.

BEZROBOCIE

Rozwój gospodarczy to proces społeczno-ekonomiczny, który wiąże się z poprawą wartości kluczowych wskaźników oceniających warunki życia. W jego ramach obserwujemy zarówno zmiany ilościowe, takie jak wzrost poziomu zatrudnienia, dochodów i konsumpcji, jak i zmiany jakościowe, dotyczące np. struktury Produktu Krajowego Brutto (PKB) oraz zatrudnienia. Rozwój gospodarczy jest więc ściśle

powiązany z rynkiem pracy. Brak stałych możliwości zatrudnienia prowadzi do bezrobocia, które negatywnie wpływa na sytuację materialną rodzin. Niedobór środków finansowych spowodowany bezrobociem przekłada się bezpośrednio na obniżenie jakości życia społeczeństwa.

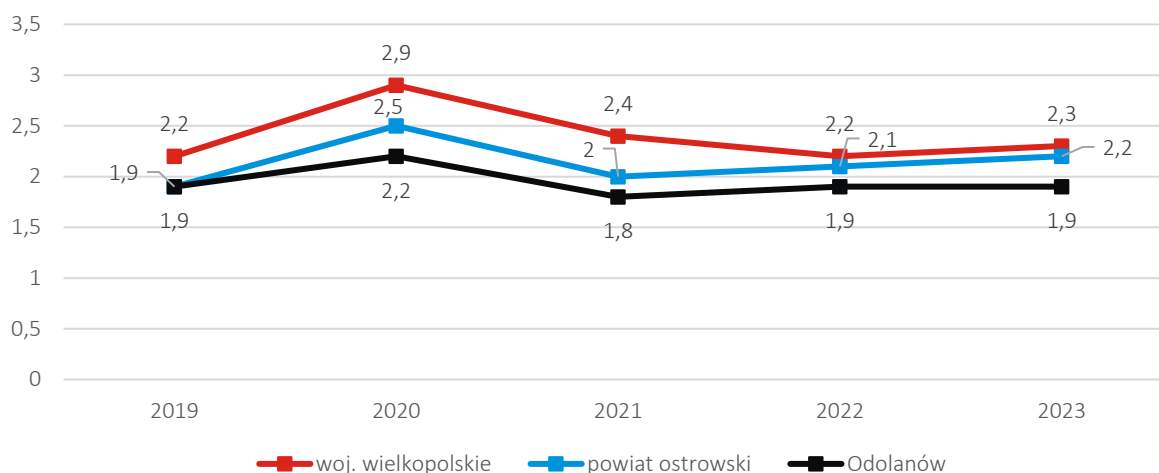
Bezrobotnym, w pewnym uproszczeniu, jest osoba, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, niezatrudniona i niewykonywająca innej pracy zarobkowej, ale zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (albo – jeżeli jest to osoba z niepełnosprawnością – zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej⁶.

Bezrobocie stanowi istotne zjawisko społeczne, które może przerodzić się w poważny problem, zwłaszcza gdy utrzymuje się na wysokim poziomie przez dłuższy okres. Wyróżnia się różne rodzaje bezrobocia, uwzględniając jego czas trwania oraz czynniki je wywołujące i konsekwencje. Podział ze względu na czas trwania obejmuje bezrobocie krótkookresowe, długookresowe, chroniczne i sezonowe. Natomiast podział ze względu na czynniki wywołujące oraz konsekwencje obejmuje bezrobocie strukturalne, koniunkturalne, technologiczne, frykcyjne i naturalne. Bezrobocie naturalne występuje zawsze, niezależnie od fazy cyklu koniunkturalnego, sezonu i dostępności miejsc pracy w przedsiębiorstwach. Jest ono spowodowane istnieniem zawsze pewnej liczby wolnych miejsc pracy oraz osób poszukujących lub zmieniających pracę. Ze względu na dynamikę tych procesów, niemożliwe jest wyeliminowanie bezrobocia z gospodarki.

Największym wyzwaniem zatem nie jest jednak sama wysokość bezrobocia, ale jego utrzymywanie się przez długi czas. Szczególnie groźne jest bezrobocie długookresowe, które trwa ponad rok i prowadzi do wielu negatywnych konsekwencji. Długotrwałe pozostawanie bez pracy wpływa nie tylko na poszczególne osoby, ale także na całe społeczeństwo, zwiększając ryzyko ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym według danych GUS w Gminie i Mieście Odolanów (1,9%) był w 2019 r. równy średniej dla gmin powiatu ostrowskiego oraz niższy w stosunku do średniej województwa wielkopolskiego (2,2%). W kolejnym roku odsetek ten wzrósł, co w pewnym stopniu wynikało najprawdopodobniej z gospodarczych skutków pandemii COVID-19, a następnie w 2021 roku zmniejszył się i do 2023 roku kształtował na niemal takim samym poziomie, jak w pierwszym roku analizy.

⁶ Pojęcie osoby bezrobotnej zdefiniowano w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 475, 742, 858, 863, 1089): <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf> (dostęp: 07.11.2024 r.)

Ryc. 6 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim na dzień 31 grudnia 2023 roku, na obszarze Gminy i Miasta Odolanów zarejestrowanych było łącznie 162 bezrobotnych. Spośród nich 21 osób stanowili długotrwale bezrobotni, a 41 to osoby z wykształceniem podstawowym, co mogło stanowić dodatkowe wyzwanie przy poszukiwaniu zatrudnienia.

Analiza wskaźnikowa dla jednostek analitycznych, wskazująca na zróżnicowanie natężenia problemu bezrobocia na terenie Gminy i Miasta Odolanów, przeprowadzona została w oparciu o następujące wskaźniki:

- Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych,
- Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych,
- Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców,
- Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej.

Największą liczbę osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym odnotowano na terenie jednostki Nadstawki (5,34), z kolei najniższą – w jednostce Glińnica (1,07). Średnia wartość badanego wskaźnika dla całej Gminy wyniosła 1,84.

Długotrwale bezrobocie to jedno z najbardziej niekorzystnych zjawisk na rynku pracy, często powodujące marginalizację osób nim dotkniętych. Najbardziej niekorzystne wartości tego wskaźnika odnotowano w jednostce Tarchały Małe (33,3%), z kolei w Gorzycach Małych ani jedna osoba bezrobotna nie miała tego statusu od co najmniej 12 miesięcy. Średnia wartość wskaźnika dla całej Gminy wyniosła 13,0%.

W 10 z 15 jednostek mieszkały osoby bezrobotne z wykształceniem podstawowym. Największy ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych odnotowano w jednostce Uciechów (50,0%), podczas gdy na terenie Bonikowa, Glińnicy, Huty, Tarchałów Małych oraz Wierzbna ani jedna osoba bezrobotna nie posiadała jedynie podstawowego wykształcenia. Średnia wartość wskaźnika dla Gminy wyniosła natomiast 25,3%. Aby przeciwdziałać bezrobociu konieczne jest m.in. wprowadzenie odpowiedniej polityki zatrudnienia i organizacji pracy w instytucjach rynku pracy, które wspomagają wszystkie osoby bezrobotne.

Największy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców charakteryzował jednostkę Glińnica (0,3%), przy średniej dla Gminy wynoszącej 0,1%. Największy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej zanotowano z kolei w Hucie (12,5%), przy średniej dla Gminy równej 4,4%. W jednostkach: Gorzyce Małe, Nadstawki, Raczyce, Świeca, Tarchały Małe, Tarchały Wielkie, Uciechów i Wierzbno nie było ani jednej osoby korzystającej z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia.

Szczegółowe wyniki dotyczące sfery społecznej wszystkich jednostek analitycznych przedstawione zostały w kolejnej tabeli.

Tabela 5 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze bezrobocia

Jednostka analityczna	BEZROBOCIE									
	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym		Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych		Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Odolanów 1	1,63	0,202	10,9%	0,240	22,2%	0,167	0,1%	-0,127	4,9%	-0,127
Odolanów 2	1,90	-0,064	19,8%	-0,791	20,2%	0,275	0,2%	-1,320	10,4%	-1,450
Boników	2,36	-0,503	12,5%	0,054	0,0%	1,347	0,2%	-0,792	3,1%	0,300
Garki	2,15	-0,302	10,0%	0,344	30,0%	-0,250	0,1%	-0,339	5,6%	-0,283
Glińnica	1,07	0,741	20,0%	-0,817	0,0%	1,347	0,3%	-1,744	5,7%	-0,321
Gorzyce Małe	2,09	-0,245	0,0%	1,505	40,0%	-0,782	0,0%	1,028	0,0%	1,049
Huta	1,34	0,478	20,0%	-0,817	0,0%	1,347	0,2%	-0,646	12,5%	-1,949
Nabyszyce	3,13	-1,247	8,3%	0,538	16,7%	0,460	0,2%	-0,769	4,5%	-0,041
Nadstawki	5,34	-3,373	28,6%	-1,813	14,3%	0,587	0,0%	1,028	0,0%	1,049
Raczyce	1,57	0,259	7,7%	0,612	46,2%	-1,110	0,0%	1,028	0,0%	1,049
Świeca	2,33	-0,470	7,1%	0,676	42,9%	-0,934	0,0%	1,028	0,0%	1,049
Tarchały Małe	2,33	-0,470	33,3%	-2,366	0,0%	1,347	0,0%	1,028	0,0%	1,049
Tarchały Wielkie	1,42	0,403	8,3%	0,538	41,7%	-0,871	0,0%	1,028	0,0%	1,049
Uciechów	1,45	0,371	10,0%	0,344	50,0%	-1,314	0,0%	1,028	0,0%	1,049
Wierzbno	1,65	0,181	16,7%	-0,430	0,0%	1,347	0,0%	1,028	0,0%	1,049
Średnia dla Gminy	1,84	0,000	13,0%	0,000	25,3%	0,000	0,1%	0,000	4,4%	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim oraz Urzędu Gminy i Miasta Odolanów.

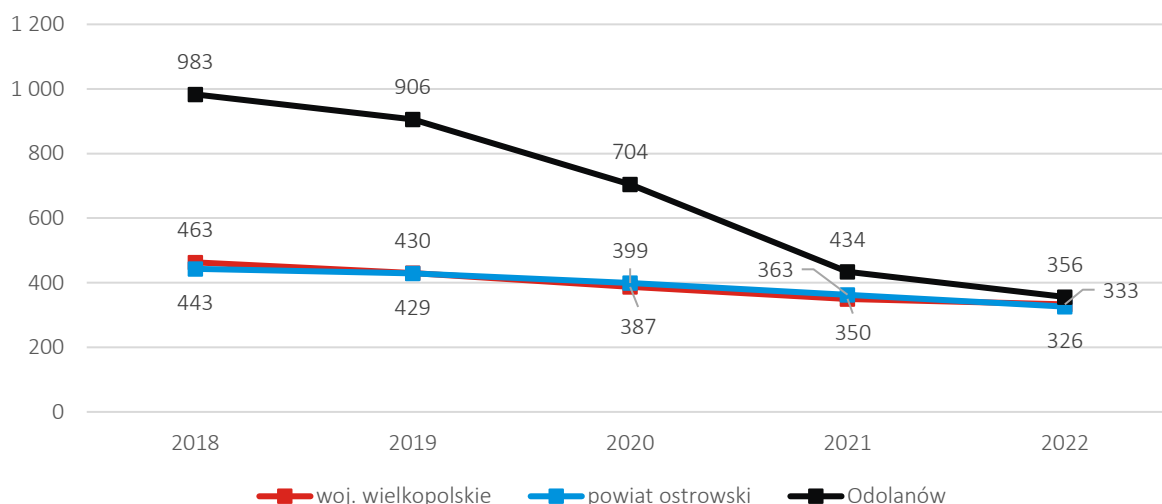
UBÓSTWO

Bezrobociu, zwłaszcza gdy utrzymuje się ono przez dłuższy czas, często towarzyszy ubóstwo. Jest to zjawisko, które odnosi się do braku wystarczających zasobów finansowych, co przekłada się na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Ubóstwo rozumiane jest przede wszystkim jako ograniczenie środków do życia, a tym samym skutkujące obniżeniem się poziomu życia poniżej akceptowanego w danym kraju minimum. Kiedy jednostka lub rodzina nie jest w stanie osiągnąć poziomu życia zbliżonego do przeciętnego standardu obowiązującego w społeczeństwie, zaczyna funkcjonować na jego marginesie. Taka sytuacja prowadzi do wykluczenia społecznego, co dodatkowo utrudnia wyjście z trudnej sytuacji materialnej.

Pomoc społeczna na terenie Gminy i Miasta Odolanów świadczona jest przede wszystkim przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (M-GOPS), zlokalizowany przy ul. Gimnazjalnej 8c w Odolanowie oraz Gminno-Miejskie Centrum Pomocy „Wiara-Nadzieja-Miłość” w Odolanowie, którego siedziba znajduje się przy ul. Raszkowskiej 36. Głównym celem działalności M-GOPS w Odolanowie jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osobom oraz rodzinom dotkniętym trudną sytuacją życiową. Najważniejszym zadaniem podmiotu jest przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń, praca socjalna, analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych oraz rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb. Ponadto M-GOPS w Odolanowie realizuje programy pomocy społecznej, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka oraz wykonywanie zadań w zakresie świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego.

Gminno-Miejskie Centrum Pomocy „Wiara-Nadzieja-Miłość” w Odolanowie jest jednostką budżetową Gminy i Miasta Odolanów, nieposiadającą osobowości prawnej i wykonującą zadania własne oraz zadania zlecone z zakresu administracji publicznej. W skład Centrum wchodzi: Środowiskowy Dom Samopomocowy, Odolanowski Dom Pomocy Społecznej oraz Dzienny Dom SENIOR+. Placówka świadczy również usługi z zakresu prowadzenia mieszkań chronionych, wypożyczania sprzętu rehabilitacyjnego i urządzeń pomocniczych, świadczenia usług rehabilitacyjnych i mediacji.

Porównanie skali problemów społecznych, skutkujących koniecznością zasięgnięcia pomocy społecznej w różnych jednostkach samorządowych, jest możliwe dzięki zastosowaniu wskaźnika przedstawiającego liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. W 2018 roku liczba ta wyniosła 983 dla Gminy i Miasta Odolanów i była zauważalnie wyższa niż średnie dla powiatu ostrowskiego (443) i województwa wielkopolskiego (463). W kolejnych latach wartości te systematycznie malały. W 2023 r. wartość wskaźnika w Gminie (356) była już bardziej zbliżona do średniej w powiecie (326) i województwie (333). Szczegółowe dane przedstawiono poniżej.

Ryc. 7 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie i Mieście Odolanów na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2023 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie udzielił pomocy 320 mieszkańcom. Najczęstszym powodem ubiegania się o pomoc społeczną było ubóstwo.

W poszczególnych jednostkach analitycznych zjawisko ubóstwa zbadano na podstawie następujących wskaźników:

- Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców,
- Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę osób korzystających z pomocy społecznej.

Największy udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców charakteryzował jednostkę Boników (5,3%), natomiast najmniejszy – jednostkę Świeca (0,5%). Wartość dla Gminy wyniosła z kolei 2,1%.

Drugim wykorzystanym wskaźnikiem w zakresie ubóstwa była kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę osób korzystających z pomocy społecznej. W tym przypadku najwyższą wartość zanotowano w jednostce Nabyszyce (2 253,55 zł), z kolei w jednostkach Boników, Garki, Huta, Raczyce, Tarchały Wielkie, Uciechów i Wierzбно nie wypłacono ani jednego zasiłku. Wartość dla Gminy wyniosła natomiast 654,40 zł.

Szczegółowe zestawienie wyników dla wszystkich analizowanych jednostek przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 6 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze ubóstwa

Jednostka analityczna	UBÓSTWO			
	Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców		Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę osób korzystających z pomocy społecznej	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Odolanów 1	2,1%	-0,004	1 267,68	-0,909
Odolanów 2	2,0%	0,057	863,15	-0,309
Boników	5,3%	-2,042	0,00	0,970
Garki	2,2%	-0,066	0,00	0,970
Głisznica	4,4%	-1,471	552,00	0,152
Gorzyce Małe	0,7%	0,908	333,33	0,476
Huta	1,2%	0,594	0,00	0,970
Nabyszyce	3,6%	-0,942	2 253,55	-2,370
Nadstawki	4,6%	-1,584	1 287,70	-0,939
Raczyce	2,2%	-0,020	0,00	0,970
Świeca	0,5%	1,069	374,00	0,416
Tarchały Małe	4,3%	-1,382	1 163,50	-0,755
Tarchały Wielkie	0,6%	0,966	0,00	0,970
Uciechów	2,0%	0,095	0,00	0,970
Wierzbno	1,7%	0,302	0,00	0,970
Średnia dla Gminy	2,1%	0,000	654,40	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Odolanowie oraz Urzędu Gminy i Miasta Odolanów.

PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępczość to zjawisko społeczne polegające na łamaniu norm prawnych, które są ustanowione przez społeczeństwo w celu zapewnienia porządku i bezpieczeństwa. Obejmuje ona różnorodne działania, uznawane za niezgodne z prawem, np. kradzieże, oszustwa i przemoc. Przyczyny przestępczości są złożone i często związane z różnymi czynnikami, takimi jak ubóstwo, brak dostępu do edukacji, problemy zdrowotne i zaburzenia społeczne. Zrozumienie tych przyczyn jest kluczowe dla skutecznej prewencji i zwalczania przestępczości. W społeczeństwie podejmowane są różne działania, aby ograniczyć to zjawisko, w tym programy resocjalizacyjne, edukacyjne oraz wzmacniające współpracę społeczności lokalnych, a także polityka karna, kontrola społeczna, współpraca społeczności lokalnych z odpowiednimi służbami i wpływ wychowawczy.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców Gminy i Miasta Odolanów czuwają funkcjonariusze Komisariatu Policji, który znajduje się przy ul. Sójki 10 w mieście Odolanów i podlega pod Komendę Powiatową Policji w Ostrowie Wielkopolskim. Służbę pełni w nim 9 funkcjonariuszy – w tym kierownik posterunku, trzech dzielnicowych oraz dyżurni.

Analizę wskaźnikową w obszarze przestępczości przeprowadzono na podstawie liczby osób objętych procedurą "Niebieskiej Karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Procedura ta ma na celu wsparcie osób doświadczających przemocy w rodzinie. Celem „Niebieskiej Karty” jest nie tylko ochrona ofiar przemocy, ale także zapobieganie dalszym incydentom oraz edukacja społeczna na temat przemocy w rodzinie. Dzięki współpracy różnych instytucji możliwe jest szybsze

reagowanie na sytuacje kryzysowe i zapewnienie skutecznej pomocy. Największe wartości wskaźnika liczby procedur „Niebieskiej Karty” w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2023 r. odnotowano w jednostce Nadstawki (4,11). W Gorzycach Małych, Nabyszycach, Świecy i Uciechowie z kolei ani razu nie wszczęto takiej procedury. Wartość wskaźnika dla Gminy wyniosła natomiast 0,41.

Szczegółowe dane analizy wskaźnikowej w obszarze przestępczości przedstawia tabela na następnej stronie.

Tabela 7 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze przestępczości

Jednostka analityczna	PRZESTĘPCZOŚĆ	
	Liczba osób objętych procedurą "Niebieskiej Karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja
Odolanów 1	0,28	0,103
Odolanów 2	0,26	0,122
Boników	1,48	-0,913
Garki	0,25	0,134
Glińnica	0,75	-0,294
Gorzyce Małe	0,00	0,344
Huta	0,61	-0,170
Nabyszyce	0,00	0,344
Nadstawki	4,11	-3,139
Raczyce	0,45	-0,035
Świeca	0,00	0,344
Tarchały Małe	2,66	-1,910
Tarchały Wielkie	0,21	0,163
Uciechów	0,00	0,344
Wierzbo	0,45	-0,041
Średnia dla Gminy	0,41	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Odolanowie oraz Urzędu Gminy i Miasta Odolanów.

OSOBY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI

Zgodnie z treścią ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, za osobę ze szczególnymi potrzebami uznaje się osobę, która ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. Osoby ze szczególnymi

potrzebami, rozumiane zgodnie z zakresem dostępności, zdefiniowanym w Programie Rządowym Dostępność Plus 2018-2025⁷, to między innymi:

- osoby na wózkach inwalidzkich, poruszające się o kulach, o ograniczonej możliwości poruszania się,
- osoby niewidome i słabowidzące,
- osoby z niepełnosprawnością słuchu,
- osoby głuchoniewidome,
- osoby z niepełnosprawnością psychiczną i intelektualną,
- osoby starsze i osłabione chorobami,
- kobiety w ciąży,
- osoby z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi,
- osoby mające trudności w komunikowaniu się z otoczeniem (także z rozumieniem języka pisanego albo mówionego),
- osoby o nietypowym wzroście (w tym również dzieci),
- osoby z ciężkim lub nieporęcznym bagażem, towarem.

Obszar dotyczący problemów osób ze szczególnymi potrzebami przeanalizowano w oparciu o następujące wskaźniki:

- Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie mieszkańców,
- Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie mieszkańców.

W 2023 roku Gminę zamieszkiwało 320 osób korzystających z pomocy społecznej, z czego 67 uzyskało taką pomoc z tytułu niepełnosprawności. Wartości wskaźnika odsetka osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie mieszkańców powyżej średniej dla Gminy (0,4%) odnotowano w ośmiu jednostkach. Największą wartość stwierdzono na terenie jednostki Tarchały Małe (1,6%), natomiast najniższą – w jednostce Świeca (0,1%).

W tym samym roku w obrębie Gminy pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby otrzymało 50 osób. Największy udział beneficjentów z tego tytułu w ogólnej liczbie mieszkańców zanotowano w jednostkach Boników i Nabyszyce (po 1,0%), z kolei w Raczykach, Tarchałach Małych, Tarchałach Wielkich, Uciechowie i Wierzbnie nie wystąpiły osoby korzystające z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Wartość dla Gminy wyniosła 0,3%.

Szczegółowa analiza wskaźnikowa dotycząca wszystkich jednostek analitycznych przedstawiona została w poniższej tabeli.

⁷ https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/62311/program_dostepnosc_plus.pdf (dostęp: 07.11.2024 r.)

Tabela 8 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze osób ze szczególnymi potrzebami

Jednostka analityczna	OSOBY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI			
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie mieszkańców		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Odolanów 1	0,4%	0,233	0,6%	-0,668
Odolanów 2	0,5%	-0,064	0,4%	-0,294
Boników	0,7%	-0,550	1,0%	-1,835
Garki	0,9%	-1,083	0,1%	0,583
Glińnica	0,8%	-0,791	0,9%	-1,527
Gorzyce Małe	0,2%	0,521	0,2%	0,250
Huta	0,2%	0,755	0,2%	0,505
Nabyszyce	0,7%	-0,528	1,0%	-1,799
Nadstawki	0,5%	-0,029	0,5%	-0,348
Raczyce	0,8%	-0,960	0,0%	0,929
Świeca	0,1%	0,898	0,1%	0,660
Tarchały Małe	1,6%	-2,959	0,0%	0,929
Tarchały Wielkie	0,3%	0,415	0,0%	0,929
Uciechów	0,2%	0,702	0,0%	0,929
Wierzbno	0,2%	0,756	0,0%	0,929
Średnia dla Gminy	0,4%	0,000	0,3%	0,000

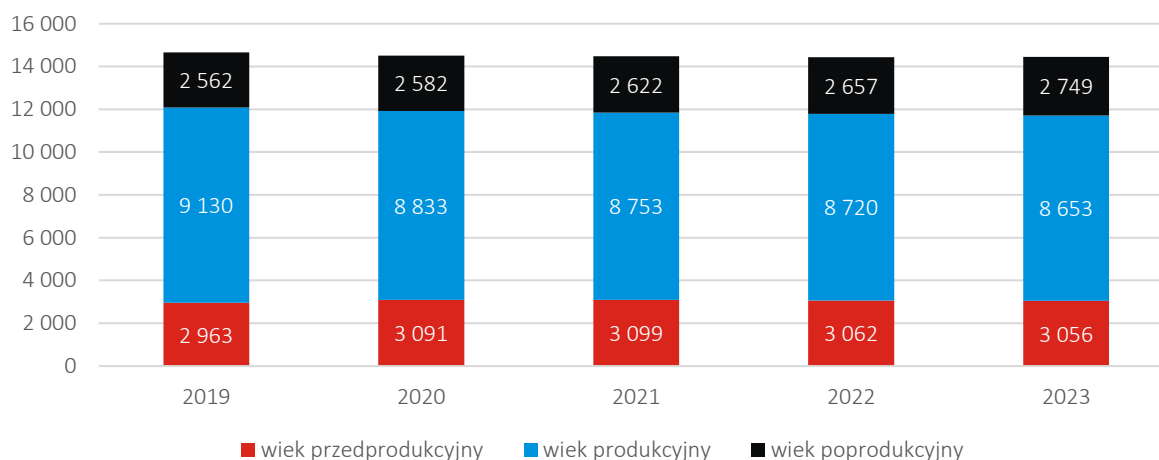
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Odolanowie.

KAPITAŁ SPOŁECZNY

Kapitał społeczny to termin pochodzący z pogranicza ekonomii i socjologii, oznaczający kapitał (jako element procesu produkcji i życia w zorganizowanym społeczeństwie), którego wartość opiera się na wzajemnych relacjach społecznych i zaufaniu jednostek, które dzięki niemu mogą osiągać więcej korzyści (z ekonomicznego i społecznego punktu widzenia). Powszechnie uważa się, że zachodzi pozytywna korelacja między wysokim poziomem kapitału społecznego a produktywnością gospodarki.

Omawiając kapitał społeczny w odniesieniu do Gminy i Miasta Odolanów, nie sposób zatem nie wspomnieć o negatywnym (z punktu widzenia gospodarczego) zjawisku wyludniania się jednostki oraz starzenia się społeczeństwa. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym zamieszkujących Gminę od 2021 roku corocznie malała. W 2021 roku Gminę zamieszkiwało 3 099 dzieci i młodzieży, a do 2023 roku ich liczba zmalała do 3 056. Tendencję spadkową zaobserwowano również w przypadku osób w wieku produkcyjnym (z 9 130 w 2019 r. do 8 653 w 2023 roku). Charakterystyczną dla większości gmin Polski negatywną zmianą jest wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym – w Gminie i Mieście Odolanów z 2 562 osób w 2019 roku do 2 749 osób w 2023 roku. Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym wiąże się ze wzrostem zapotrzebowania na nowe usługi społeczne, mniejszą liczbą osób aktywnych na rynku pracy oraz mniejszymi dochodami gminy z tytułu udziału w PIT. Biorąc również pod uwagę prognozy demograficzne GUS, proces starzenia się społeczeństwa będzie dalej postępował, co niesie za sobą

szereg konsekwencji, zarówno gospodarczych, społecznych, jak i instytucjonalnych. Strukturę ludności w Gminie w ostatnich latach przedstawia poniższa rycina.

Ryc. 8 Struktura ludności w Gminie i Mieście Odolanów w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza danych na poziomie jednostek analitycznych wykazuje duże wewnętrzne zróżnicowanie w tym zakresie. Zjawiska związane ze zmianami liczby ludności w Gminie i Mieście Odolanów, w podziale na jednostki analityczne, przeanalizowano za pomocą następujących wskaźników:

- Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności,
- Udział dzieci w wieku 0-3 lat w ogólnej liczbie mieszkańców,
- Udział dzieci w wieku 3-6 lat w ogólnej liczbie mieszkańców,
- Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2023/2018.

Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2023 roku w Gminie wyniósł 20,2%. Największą wartość tego wskaźnika zanotowano w jednostce Odolanów 2 (23,4%), z kolei najmniejszą – w Gorzycach Małych (15,3%).

Dwoma kolejnymi wykorzystanymi wskaźnikami był udział dzieci w wieku 0-3 lat w ogólnej liczbie mieszkańców oraz udział dzieci w wieku 3-6 lat w ogólnej liczbie mieszkańców. W całej Gminie odsetki te wyniosły po 3,6%. W podziale na jednostki analityczne największy udział dzieci w wieku 0-3 lat zaobserwowano w Uciechowie (5,2%), a najmniejszy w Tarchałach Małych (1,6%). W przypadku wieku 3-6 lat były to odpowiednio Świeca (5,3%) oraz Raczyce (2,7%).

Czwartym badanym wskaźnikiem odnoszącym się do kapitału społecznego była dynamika zmiany liczby ludności. Na podstawie pozyskanych danych można wyróżnić jednostki analityczne tracące i zyskujące mieszkańców. Pomiędzy 2018 a 2023 rokiem nowych mieszkańców zyskały: Boników, Garki, Glińnica, Gorzyce Małe, Huta, Raczyce, Świeca, Tarchały Wielkie, Uciechów i Wierzbno. Odpływ mieszkańców zaobserwowano z kolei w jednostkach Odolanów 1, Odolanów 2, Nabyszyce, Nadstawki i Tarchały Małe. Największy przyrost liczby mieszkańców charakteryzował Hutę (dynamika zjawiska równa 106,3%), a największy spadek zanotowano w jednostce Tarchały Małe (dynamika zjawiska równa 94,0%). Na koniec 2023 roku populacja Gminy i Miasta Odolanów stanowiła 100,6% liczby mieszkańców z 2018 roku.

Tabela poniżej przedstawia szczegółowe dane dla omawianego zakresu.

Tabela 9 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze kapitału społecznego

Jednostka analityczna	KAPITAŁ SPOŁECZNY							
	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności		Udział dzieci w wieku 0-3 lat w ogólnej liczbie mieszkańców		Udział dzieci w wieku 3-6 lat w ogólnej liczbie mieszkańców		Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2023/2018	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Odolanów 1	22,0%	-0,704	2,9%	-0,727	3,2%	-0,566	97,5%	-0,730
Odolanów 2	23,4%	-1,261	2,6%	-1,047	3,0%	-0,838	94,8%	-1,398
Boników	20,9%	-0,289	4,8%	1,330	3,5%	-0,157	102,7%	0,520
Garki	20,3%	-0,045	4,7%	1,247	4,1%	0,693	101,5%	0,230
Glińnica	18,4%	0,676	3,9%	0,342	4,1%	0,769	106,0%	1,311
Gorzyce Małe	15,3%	1,903	3,9%	0,336	3,2%	-0,571	104,6%	0,969
Huta	17,7%	0,955	3,9%	0,398	4,1%	0,702	106,3%	1,382
Nabyszyce	19,7%	0,197	3,1%	-0,547	3,7%	0,224	95,5%	-1,221
Nadstawki	18,3%	0,746	3,7%	0,079	4,6%	1,349	98,6%	-0,460
Raczyce	19,5%	0,267	3,3%	-0,260	2,7%	-1,220	102,6%	0,493
Świeca	18,1%	0,825	4,6%	1,144	5,3%	2,324	102,4%	0,436
Tarchały Małe	15,4%	1,850	1,6%	-2,208	3,7%	0,202	94,0%	-1,582
Tarchały Wielkie	20,5%	-0,129	3,5%	-0,116	3,1%	-0,615	105,1%	1,109
Uciechów	15,9%	1,658	5,2%	1,759	4,8%	1,693	106,0%	1,320
Wierzbnio	21,6%	-0,553	3,6%	0,049	3,5%	-0,137	101,1%	0,124
Średnia dla Gminy	20,2%	0,000	3,6%	0,000	3,6%	0,000	100,6%	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy i Miasta Odolanów.

POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM - AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

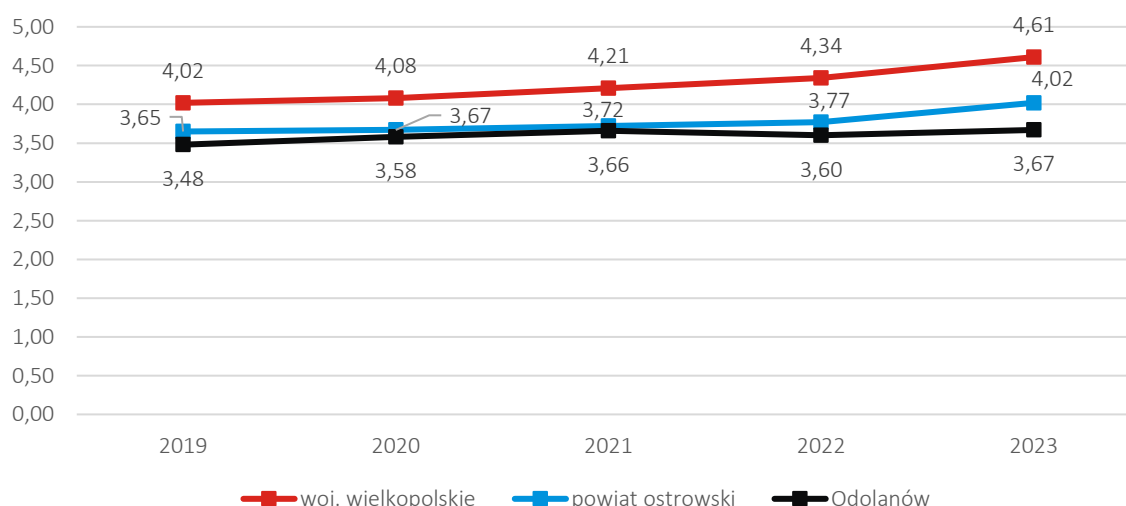
Aktywność społeczna – rozumiana jako praca społeczna, to uczestnictwo w działaniach zbiorowych wykraczających poza obowiązki związane z pełnieniem funkcji zawodowych i funkcji w rodzinie, zmierzające do realizacji cenionych wartości społecznych. Działalność społeczna charakteryzuje się dobrowolnością i samorzutnością, bezinteresownością materialną i motywacjami altruistycznymi, jest traktowana jako jeden z przejawów socjalizacji. Aktywność społeczna polegająca na przynależności do różnego typu organizacji społecznych, udziale w pracach tych organizacji jest określana jako zinstytucjonalizowana aktywność społeczna⁸.

Aktywność społeczna jest również kształtowana i wspierana przez lokalny samorząd, który odpowiada za takie zadania jak: organizacja życia kulturalnego, w tym prowadzenie bibliotek gminnych oraz innych instytucji kultury, rozwój kultury fizycznej, turystyki, a także realizacja programów aktywizacji społecznej i współpracy z organizacjami pozarządowymi.

⁸ Definicja za Encyklopedią PWN: <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/aktywnosc-spoeczna;3867107.html> (dostęp: 24.10.2024 r.)

W Gminie i Mieście Odolanów za działania te odpowiadają: Odolanowski Dom Kultury i Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta w Odolanowie. Odolanowski Dom Kultury m.in. organizuje zajęcia wokalne, teatralne, plastyczne, muzyczne oraz warsztaty z gier logicznych. Ponadto w ODK prowadzone są lekcje z nauki gry na instrumencie oraz tańca. Placówka organizuje również zajęcia sportowe dla dorosłych z takich dziedzin jak aerobik, *fitness* i *stretching*. Dom Kultury jest również odpowiedzialny za organizację imprez oraz wydarzeń kulturowych w Gminie. Na jej terenie funkcjonuje również Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia, dla której organem prowadzącym jest Gmina i Miasto Odolanów, a nadzór pedagogiczny sprawuje Centrum Edukacji Artystycznej przy Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Placówka oferuje swoim podopiecznym naukę gry na fortepianie, skrzypcach, gitarze, saksofonie, trąbce oraz perkusji.

Uczestnictwo mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym przejawia się również w różnego rodzaju inicjatywach oddolnych, a także poprzez zorganizowane grupy społeczne, m.in. organizacje pozarządowe. Poniższa rycina przedstawia liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców. W latach 2019-2023 Gminę i Miasto Odolanów charakteryzowały niższe wartości tego wskaźnika niż średnie dla powiatu i województwa, przy czym ta różnica zdecydowanie zwiększyła się w czasie. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w 2023 r. w Gminie wyniosła 3,67, w powiecie ostrowskim – 4,02, natomiast w województwie wielkopolskim – 4,61.

Ryc. 9 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizę wskaźnikową z zakresu poziomu aktywności w życiu społecznym mieszkańców i aktywności społecznej przeprowadzono w oparciu o frekwencję w ostatnich wyborach samorządowych (I tura, 2024 rok). Frekwencja w Gminie wyniosła 57,87%. W podziale na jednostki analityczne najlepszym wynikiem pod tym względem cechował się Odolanów 1 (63,61%), a najniższym – Nadstawki (39,51%).

Szczegółową analizę wskaźnikową w obszarze poziomu uczestnictwa w życiu publicznym przedstawia kolejna tabela.

Tabela 10 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze poziomu uczestnictwa w życiu publicznym

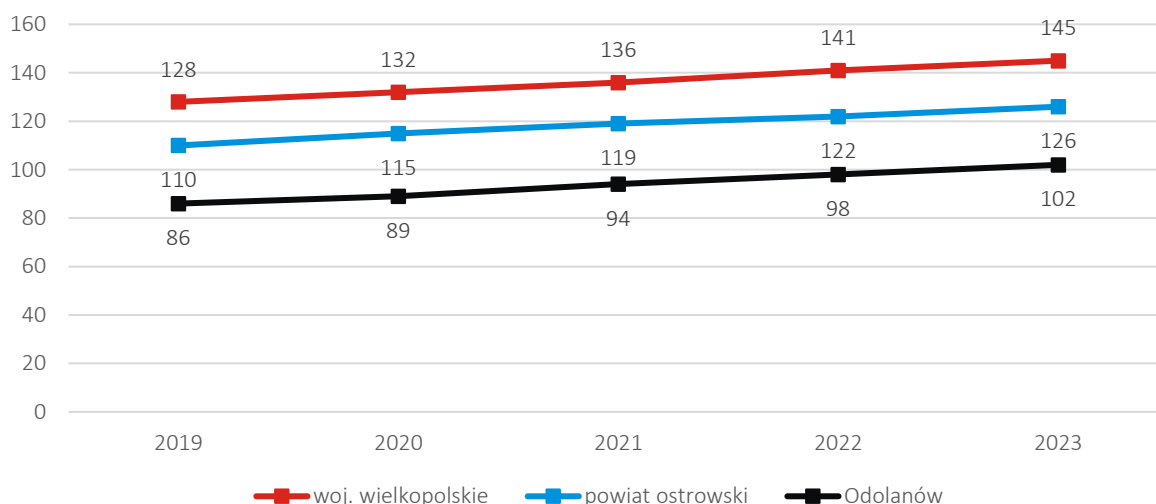
Jednostka analityczna	POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM	
	Frekwencja w ostatnich wyborach samorządowych (I tura)	
	wskaźnik	standaryzacja
Odolanów 1	63,61	0,826
Odolanów 2	62,74	0,700
Boników	58,84	0,140
Garki	50,16	-1,109
Glińnica	61,77	0,561
Gorzyce Małe	62,56	0,675
Huta	60,40	0,364
Nabyszyce	46,25	-1,672
Nadstawki	39,51	-2,641
Raczyce	57,79	-0,012
Świeca	55,88	-0,286
Tarchały Małe	60,26	0,344
Tarchały Wielkie	50,05	-1,125
Uciechów	53,95	-0,564
Wierzbno	60,26	0,344
Średnia dla Gminy	57,87	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy i Miasta Odolanów.

4.2 Sfera gospodarcza

Według danych GUS w 2023 roku na obszarze Gminy i Miasta Odolanów zarejestrowanych w REGON było 1 476 podmiotów gospodarczych. Analiza obszarów działalności przedsiębiorstw na podstawie PKD wskazuje, że najwięcej podmiotów w 2023 r. prowadziło działalność w sekcjach F Budownictwo – 381 podmiotów (26%) oraz G handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 285 podmiotów (19%). Pozostałe sekcje wyróżniające się liczebnością na tle reszty to: C Przetwórstwo przemysłowe – 174 (12%) oraz S i T pozostała działalność usługowa – 124 (8%).

Analizując sytuację gospodarczą Gminy i Miasta Odolanów, obrazowaną przez wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców, można zauważyć jego niższą wartość dla Gminy niż średnia dla powiatu ostrowskiego oraz województwa wielkopolskiego. W Gminie w 2023 roku na 1 000 mieszkańców przypadały 102 podmioty gospodarcze, podczas gdy w powiecie było to 126 podmiotów, a w województwie – 145 podmiotów. Należy zwrócić uwagę, że w ostatnich latach wartości tego wskaźnika w odniesieniu do wszystkich przedstawionych jednostek wykazują tendencję wzrostową.

Ryc. 10 Podmioty gospodarcze wpisane do REGON na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Sfera gospodarcza na terenie Gminy i Miasta Odolanów zbadana została za pomocą następujących wskaźników:

- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 mieszkańców,
- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2023 roku na 100 mieszkańców,
- Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2023 roku na 100 mieszkańców.

Najwięcej zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców miało siedzibę w jednostce Odolanów 2 (8,63). Najniższą wartość wskaźnika (2,28) odnotowano w Nadstawkach. Wartość dla Gminy wyniosła z kolei 5,98.

Największą liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w 2023 roku na 100 mieszkańców zaobserwowano w Raczycach (0,60), z kolei w Bonikowie, Nabyszycach, Nadstawkach i Tarchałach Małych nie zarejestrowano wtedy żadnego podmiotu. Średnia wartość dla Gminy wyniosła 0,31.

Niekorzystna sytuacja w obszarze aktywności gospodarczej występuje w momencie wyrejestrowania działalności gospodarczych. Najwięcej wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2023 roku w przeliczeniu na 100 mieszkańców stwierdzono w jednostce Tarchały Małe (1,06). W Nadstawkach nie wyrejestrowano natomiast żadnego podmiotu. Średnia wartość analizowanego wskaźnika dla całej Gminy wyniosła 0,34.

Szczegółowe dane dotyczące wszystkich jednostek analitycznych przedstawiono w tabeli na następnej stronie.

Tabela 11 Analiza wskaźnikowa sfery gospodarczej

Jednostka analityczna	AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA					
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 mieszkańców		Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2023 roku na 100 mieszkańców		Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2023 roku na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Odolanów 1	6,98	0,583	0,21	-0,442	0,42	-0,302
Odolanów 2	8,63	1,555	0,50	0,938	0,31	0,088
Boników	3,79	-1,285	0,00	-1,455	0,82	-1,764
Garki	4,46	-0,894	0,12	-0,866	0,12	0,783
Glińnica	6,40	0,245	0,50	0,934	0,25	0,320
Gorzyce Małe	8,01	1,190	0,49	0,856	0,24	0,350
Huta	6,36	0,225	0,30	-0,013	0,30	0,131
Nabyszyce	4,07	-1,123	0,00	-1,455	0,16	0,642
Nadstawki	2,28	-2,168	0,00	-1,455	0,00	1,233
Raczyce	5,36	-0,366	0,60	1,379	0,60	-0,933
Świeca	4,80	-0,690	0,19	-0,541	0,10	0,884
Tarchały Małe	5,32	-0,388	0,00	-1,455	1,06	-2,638
Tarchały Wielkie	5,04	-0,552	0,28	-0,104	0,35	-0,058
Uciechów	4,22	-1,034	0,17	-0,636	0,17	0,607
Wierzbo	5,29	-0,407	0,45	0,702	0,30	0,134
Średnia dla Gminy	5,98	0,000	0,31	0,000	0,34	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy i Miasta Odolanów.

4.3 Sfera środowiskowa

Według ustawy o rewitalizacji szczególnymi zjawiskami kryzysowymi występującymi w sferze środowiskowej są przekroczone standardy jakości środowiska oraz obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska.

Oceny jakości powietrza na terenie województwa wykonywane są w podziale na strefy, które zostały wyznaczone w oparciu o:

- aglomeracje o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasta o liczbie mieszkańców powyżej lub zbliżonej do 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, niewchodzący w skład wyżej wspomnianych aglomeracji i miast.

Zgodnie z powyższym, w województwie wielkopolskim strefy stanowią:

- aglomeracja poznańska,
- miasto Kalisz,
- strefa wielkopolska.

Gmina i Miasto Odolanów należy do strefy wielkopolskiej, dla której bada się jakość powietrza wg kryteriów dot. ochrony zdrowia ludzi oraz kryteriów dot. ochrony roślin. Kryteria ochrony zdrowia obejmują badanie następujących zanieczyszczeń: dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), tlenek węgla (CO), benzen (C₆H₆), ozon (O₃), pył zawieszony PM₁₀, pył zawieszony PM_{2,5}, ołów (Pb) w pyłe zawieszonym PM₁₀, arsen (As) w pyłe zawieszonym PM₁₀, kadm (Cd) w pyłe zawieszonym PM₁₀, nikiel (Ni) w pyłe zawieszonym PM₁₀, benzo(a)piren w pyłe zawieszonym PM₁₀. Z kolei ze względu na ochronę roślin bada się: dwutlenek siarki (SO₂), tlenki azotu (NO_x) oraz ozon (O₃).

Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim ukazuje przekroczenie norm dla benzo(a)pirenu (B(a)P) w pyłe PM₁₀, które jest szczególnie zauważalne w sezonie grzewczym, głównie z powodu tzw. niskiej emisji z indywidualnego ogrzewania budynków. W odniesieniu do kryterium ochrony roślin nie odnotowano przekroczeń. Działania mające na celu poprawę jakości powietrza są realizowane poprzez programy ochrony powietrza (POP). Dokument ten identyfikuje główne źródła przekroczeń norm dotyczących zanieczyszczenia powietrza oraz wyznacza konkretne działania, które po wdrożeniu mają przyczynić się do polepszenia stanu powietrza na obszarze województwa.

Jednym z nadrzędnych celów Polityki Energetycznej Polski do 2030 roku jest ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko. Na stan powietrza w Gminie i Mieście Odolanów mają wpływ zanieczyszczenia z komunikacyjne, zanieczyszczenia emitowane z palenisk domowych, zakładów przemysłowych i usługowych oraz napływ zanieczyszczeń z sąsiednich terenów. Głównym źródłem ciepła mieszkańców Gminy i Miasta Odolanów jest gaz. W 2022 roku liczba obiektów wykorzystujących ten rodzaj paliwa kopalnego wynosiła 2 014. Większość z nich stanowiły mieszkania osób fizycznych (ok. 93%), ale także zakłady przemysłowe i przedsiębiorstwa (ok. 5,5%) oraz budynki administracji publicznej (1,3%). W tym samym roku drugim najczęściej spotykanym źródłem ciepła w Gminie i Mieście Odolanów były paliwa stałe – m.in. węgiel, miał oraz ekogroszek. W 2022 roku stanowiły one ok. 25% wszystkich zidentyfikowanych źródeł energii cieplnej na terenie Gminy.

Ponadto jednym ze zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej w Gminie jest występowanie azbestu. Azbest to występujący w przyrodzie minerał odporny na działanie mrozu, wysokich temperatur, substancji chemicznych oraz na rozciąganie. Składa się on z włókien – uwodnionych krzemianów magnezu, żelaza, wapnia i sodu. W przeszłości azbest szeroko stosowano w budownictwie, głównie jako materiał do pokryć dachowych, okładzin ścian, rur wodociągowych, kominowych oraz w elementach izolacyjnych. Niestety, włókna azbestu mogą stanowić poważne zagrożenie dla zdrowia. Wdychane przez człowieka, osadzają się w płucach, gdzie mogą powodować groźne choroby. Azbest w niewielkim stopniu wchłaniany jest także przez skórę.

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, azbest został zaklasyfikowany jako substancja rakotwórcza kategorii 1A. Jest to substancja szczególnie niebezpieczna, stanowiąca poważne zagrożenie zdrowia w następstwie narażenia na długotrwałe oddziaływanie na drogi oddechowe.

Sfera środowiskowa na terenie Gminy i Miasta Odolanów została przeanalizowana za pomocą następujących wskaźników:

- Liczba budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowo-cementowymi na 100 mieszkańców,
- Powierzchnia materiałów zawierających azbest na 100 mieszkańców.

W 2023 r. najwięcej budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowo-cementowymi na 100 mieszkańców zlokalizowanych było w jednostce Tarchały Małe (10,11), przy średniej dla Gminy wynoszącej 2,89. Najmniejsze natężenie problemu dotyczącego pokrycia budynków azbestem odnotowano w przypadku jednostki Odolanów 2 (1,08).

Największą powierzchnią materiałów zawierających azbest na 100 mieszkańców charakteryzowały się również Tarchały Małe (3 256,91 m²), a najmniejszą – także Odolanów 2 (160,24 m²).

Szczegółowe dane dotyczące wszystkich jednostek analitycznych przedstawia kolejna tabela.

Tabela 12 Analiza wskaźnikowa sfery środowiskowej

Jednostka analityczna	POKRYCIE AZBESTEM			
	Liczba budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowo-cementowymi na 100 mieszkańców		Powierzchnia materiałów zawierających azbest na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Odolanów 1	1,44	0,597	184,32	0,576
Odolanów 2	1,08	0,743	160,24	0,604
Boników	2,97	-0,031	543,66	0,166
Garki	3,71	-0,338	878,84	-0,216
Glińnica	4,77	-0,771	1 277,14	-0,670
Gorzyce Małe	2,91	-0,009	612,96	0,087
Huta	3,79	-0,369	595,30	0,107
Nabyszyce	4,88	-0,817	1 680,98	-1,131
Nadstawki	7,31	-1,814	2 237,44	-1,766
Raczyce	4,02	-0,463	934,75	-0,280
Świeca	2,21	0,280	407,20	0,322
Tarchały Małe	10,11	-2,965	3 256,91	-2,929
Tarchały Wielkie	3,26	-0,154	1 073,67	-0,438
Uciechów	2,84	0,021	550,60	0,158
Wierzbo	3,93	-0,426	1 236,16	-0,624
Średnia dla Gminy	2,89	0,000	689,50	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy i Miasta Odolanów.

4.4 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Gminę i Miasto Odolanów tworzy Miasto Odolanów i 16 wsi sołeckich (Baby, Boników, Garki, Glińnica, Gorzyce Małe, Huta, Kaczory, Nabyszyce, Nadstawki, Raczyce, Świeca I, Świeca II, Tarchały Małe, Tarchały Wielkie, Uciechów i Wierzbo). Centrum administracyjno-usługowym i najważniejszym ośrodkiem funkcjonalnym Gminy jest Miasto Odolanów, na terenie którego mieszka ponad 30% jej mieszkańców. To tutaj znajdują się najważniejsze instytucje, takie jak urząd gminy, ośrodek pomocy społecznej, dom kultury, biblioteka, jednostki oświatowe oraz firmy produkcyjne i punkty handlowo-usługowe.

Analizy wskaźnikowej sfery przestrzenno-funkcjonalnej Gminy i Miasta Odolanów dokonano z podziałem na kilka obszarów: dostępności infrastruktury publicznej, dostępności komunikacyjnej i jakości terenów publicznych. W każdym z obszarów odnotowano negatywne zjawiska. Wskaźnikami wykorzystanymi do analizy były:

- Liczba obiektów infrastruktury sportowej (boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, place sportowe, orliki, sale gimnastyczne, hale widowiskowe, baseny itp.) na 100 mieszkańców,
- Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców,
- Liczba centrów aktywności mieszkańców (świetlice, domy kultury, biblioteki, filie, remizy, itp.) na 100 mieszkańców,
- Liczba czynnych przystanków autobusowych na 100 mieszkańców,
- Liczba punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców,
- Liczba podmiotów działających w podsekcji 64.92.Z PKD 2007 na 100 mieszkańców.

Ważnym składnikiem infrastruktury publicznej są obiekty infrastruktury sportowej, rozumiane jako boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, place sportowe, orliki, sale gimnastyczne, hale widowiskowe, baseny itp. Miejsca te promują zdrowy tryb życia i aktywność fizyczną, co wpływa na lepsze zdrowie mieszkańców. Umożliwiają także integrację społeczną, rozwój umiejętności ruchowych u dzieci oraz podtrzymywanie sprawności u dorosłych. Dodatkowo przyczyniają się do wzrostu aktywności w społeczności, co w dłuższej perspektywie prowadzi do podniesienia jakości życia w Gminie. Na terenie Gminy znajduje się 58 obiektów pełniących takie funkcje i są one zlokalizowane na terenie wszystkich jednostek analitycznych. Największą liczbą obiektów infrastruktury sportowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców charakteryzowała się jednostka Tarchały Małe (1,06), a najmniejszą – Świeca (0,10). Średnia badanego wskaźnika dla Gminy wyniosła 0,39.

Place zabaw to ważne miejsca dla rozwoju dzieci, zarówno pod względem fizycznym, jak i społecznym. Odpowiednia liczba ogólnodostępnych placów zabaw w relacji do liczby dzieci zapewnia im bezpieczną przestrzeń do ruchu i zabawy. Wpływa to na ich zdrowie, rozwój motoryczny oraz integrację społeczną, ponieważ jest to miejsce, gdzie dzieci mogą nawiązywać kontakty z rówieśnikami. Liczba takich miejsc w Gminie, w przeliczeniu na 100 mieszkańców, wyniosła 0,16. Biorąc pod uwagę poszczególne jednostki, najlepiej pod tym względem wyposażone były Tarchały Małe (wartość wskaźnika – 1,06), a najgorzej – Gorzyce Małe i Huta, na terenie których nie wystąpiły ogólnodostępne place zabaw (niebędące placami szkolnymi).

Liczba centrów aktywności mieszkańców (świetlice, domy kultury, biblioteki, filie, remizy, itp.) w przeliczeniu na 100 mieszkańców wyniosła w Gminie 0,20. Jednostką z najwyższą wartością tego wskaźnika były Tarchały Małe (1,06), natomiast z najniższą – Odolanów 1 (0,04).

Tabela 13 Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej (cz. I)

Jednostka analityczna	DOSTĘPNOŚĆ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ					
	Liczba obiektów infrastruktury sportowej (boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, place sportowe, orliki, sale gimnastyczne, hale widowiskowe, baseny itp.) na 100 mieszkańców		Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców		Liczba centrów aktywności mieszkańców (świetlice, domy kultury, biblioteki, filie, remizy, itp.) na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Odolanów 1	0,37	-0,055	0,15	-0,039	0,04	-0,619
Odolanów 2	0,53	0,670	0,25	0,328	0,16	-0,137
Boników	0,49	0,500	0,33	0,650	0,33	0,497
Garki	0,50	0,503	0,12	-0,136	0,25	0,184
Glińnica	0,38	-0,041	0,25	0,349	0,38	0,676
Gorzyce Małe	0,24	-0,655	0,00	-0,609	0,49	1,093
Huta	0,30	-0,378	0,00	-0,609	0,30	0,396
Nabyszyce	0,33	-0,276	0,16	0,012	0,33	0,481
Nadstawki	0,46	0,327	0,46	1,135	0,46	0,983
Raczyce	0,22	-0,745	0,07	-0,325	0,15	-0,193
Świeca	0,10	-1,328	0,10	-0,242	0,10	-0,395
Tarchały Małe	1,06	3,115	1,06	3,455	1,06	3,302
Tarchały Wielkie	0,28	-0,466	0,07	-0,338	0,14	-0,219
Uciechów	0,43	0,206	0,09	-0,281	0,17	-0,104
Wierzbno	0,60	1,005	0,15	-0,032	0,30	0,393
Średnia dla Gminy	0,39	0,000	0,16	0,000	0,20	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy i Miasta Odolanów.

Do analizy dostępności komunikacyjnej wykorzystano liczbę czynnych przystanków autobusów w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Im wyższa wartość tego wskaźnika, tym lepsza dostępność komunikacyjna, która ma wpływ na codzienne przemieszczanie się do pracy, szkoły i korzystanie z usług publicznych. Dostępność ta ma też wpływ na mobilność mieszkańców i redukuje potrzebę korzystania z samochodów, co zmniejsza zanieczyszczenie powietrza. W przypadku dostępności komunikacyjnej sytuacja najgorzej kształtowała się w jednostkach Boników, Garki, Raczyce, Tarchały Wielkie, Uciechów i Wierzbno, gdzie nie występowały czynne przystanki. Najlepiej skomunikowaną jednostką były natomiast Nadstawki (1,37 czynnych przystanków autobusowych na 100 mieszkańców). Wartość dla całej Gminy wyniosła natomiast 0,31.

Następnym badanym obszarem była jakość terenów publicznych. Nadmierna liczba punktów sprzedaży alkoholu może sprzyjać jego łatwej dostępności i zwiększać ryzyko nadużywania, prowadząc do problemów zdrowotnych i społecznych, takich jak uzależnienia, przemoc i wypadki drogowe, a także wpływa na odbiór danej okolicy. Liczba punktów sprzedaży alkoholu w przeliczeniu na 100 mieszkańców Gminy wyniosła 0,19. Największa wartość tego wskaźnika charakteryzowała jednostkę Odolanów 2 (0,51), natomiast w dziewięciu jednostkach (Boników, Garki, Glińnica, Nadstawki, Raczyce, Tarchały

Małe, Tarchały Wielkie, Uciechów i Wierzbno) nie zidentyfikowano ani jednego punktu sprzedaży alkoholu.

Podsekcja 64.92.Z PKD 2007 obejmuje działalność związaną z usługami finansowymi dotyczącymi przede wszystkim udzielania kredytów przez instytucje nieobjęte pośrednictwem pieniężnym, tj.:

- udzielanie kredytów konsumpcyjnych,
- finansowanie handlu międzynarodowego,
- zapewnienie długoterminowego finansowania działalności przemysłowej,
- pożyczki pieniężne poza systemem bankowym,
- udzielanie kredytów mieszkaniowych przez specjalistyczne instytucje nieprzyjmujące depozytów,
- udzielanie pożyczek pod zastaw (np. działalność lombardów).

Liczba podmiotów działających w podsekcji 64.92.Z PKD 2007 na 100 mieszkańców w Gminie wyniosła 0,08. Największą ich liczbę wśród jednostek analitycznych zidentyfikowano w Tarchałach Małych (0,53), z kolei w następujących jednostkach: Boników, Garki, Glińnica, Gorzyce Małe, Nabyszyce, Raczyce, Świeca, Uciechów i Wierzbno nie zanotowano żadnego takiego podmiotu.

Tabela 14 Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej (cz. II)

Jednostka analityczna	DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA		JAKOŚĆ TERENÓW PUBLICZNYCH			
	Liczba czynnych przystanków autobusowych na 100 mieszkańców		Liczba punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców		Liczba podmiotów działających w podsekcji 64.92.Z PKD 2007 na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Odolanów 1	0,45	0,310	0,35	-0,800	0,13	-0,326
Odolanów 2	0,40	0,205	0,51	-1,628	0,18	-0,597
Boników	0,00	-0,695	0,00	0,973	0,00	0,475
Garki	0,00	-0,695	0,00	0,973	0,00	0,475
Glińnica	0,63	0,701	0,00	0,973	0,00	0,475
Gorzyce Małe	0,73	0,925	0,49	-1,479	0,00	0,475
Huta	0,45	0,316	0,30	-0,557	0,15	-0,428
Nabyszyce	0,98	1,476	0,33	-0,669	0,00	0,475
Nadstawki	1,37	2,353	0,00	0,973	0,46	-2,247
Raczyce	0,00	-0,695	0,00	0,973	0,00	0,475
Świeca	0,29	-0,054	0,10	0,488	0,00	0,475
Tarchały Małe	1,06	1,672	0,00	0,973	0,53	-2,696
Tarchały Wielkie	0,00	-0,695	0,00	0,973	0,07	0,052
Uciechów	0,00	-0,695	0,00	0,973	0,00	0,475
Wierzbno	0,00	-0,695	0,00	0,973	0,00	0,475
Średnia dla Gminy	0,31	0,000	0,19	0,000	0,08	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy i Miasta Odolanów.

4.5 Sfera techniczna

Zdegradowane, a niekiedy także zdewastowane obiekty szpecą przestrzeń, niszcząc ład przestrzenny i walory estetyczne. Tereny, na których stan techniczny obiektów określa się jako zły lub bardzo zły, często stają się nieatrakcyjne dla mieszkańców i przestają być użytkowane, co sprawia, że pogłębia się degradacja tego terenu. Zwiększa to tendencję do łamania norm społecznych oraz sprzyja wzrostowi przestępczości⁹.

Przestrzeń, w której świadczone są usługi edukacyjne (szkoły, przedszkola), zdrowotne (przychodnie, ośrodki zdrowia) oraz administracyjne (urzędy, instytucje samorządowe), ma znaczący wpływ na ogólny poziom satysfakcji mieszkańców z korzystania z tych usług. To z kolei bezpośrednio wpływa na nastroje społeczne i emocje panujące w lokalnej społeczności. Do obiektów przestrzeni publicznej zaliczają się również budynki komunalne, które należą do gminy i są wykorzystywane do realizacji zadań własnych. Ważne, aby te obiekty były nie tylko w dobrym stanie technicznym, ale także energooszczędne i pozbawione barier architektonicznych, co podnosi ich funkcjonalność i komfort użytkowania.

Według ustawy o rewitalizacji negatywnymi zjawiskami technicznymi, które należy przeanalizować są w szczególności: stan degradacji technicznej obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Sfera techniczna na terenie Gminy i Miasta Odolanów została przeanalizowana na podstawie stanu technicznego przestrzeni publicznej, efektywności energetycznej i zapewnienia dostępności, przy wykorzystaniu następujących wskaźników:

- Liczba budynków mieszkalnych w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców,
- Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów z wyłączeniem urządzeń sieciowych (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) na 100 mieszkańców,
- Liczba obiektów przestrzeni publicznej (place zabaw, skwery, zieleńce, place, inne ogólnodostępne przestrzenie publiczne) w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców,
- Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków na 100 mieszkańców,
- Liczba obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) na 100 mieszkańców,
- Liczba obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, itp.) na 100 mieszkańców.

Liczba budynków mieszkalnych w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców w Gminie wyniosła 0,06. Największa wartość wskaźnika charakteryzowała jednostkę Boników (0,16), podczas gdy w Glińnicy, Gorzycach Małych, Hucie, Nabyszycach, Nadstawkach, Tarchałach Małych, Uciechowie i Wierzbnie nie zidentyfikowano żadnego takiego budynku.

⁹ Por. Teoria rozbitych okien (teoria rozbitej szyby): G. Kelling, C. Coles, 1982, *Fixing Broken Windows: Restoring Order and Reducing Crime in Our Communities*: https://books.google.pl/books?hl=pl&lr=&id=Fdh020PKiAc&oi=fnd&pg=PR11&dq=Fixing+Broken+Windows&ots=VylmShlcxq&sig=x-Wt-NzYWaAASCAKxmizroerpWI&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false (dostęp: 07.11.2024 r.)

Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów z wyłączeniem urządzeń sieciowych (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) na 100 mieszkańców była z kolei w Gminie równa 0,10. Największą wartość wskaźnika zanotowano w jednostce Odolanów 2 (0,29), a w następujących jednostkach: Gorzyce Małe, Huta, Nabyszyce, Nadstawki, Raczyce, Świeca, Tarchały Małe, Tarchały Wielkie i Uciechów nie było ani jednego takiego obiektu.

Na terenie Gminy występują także m.in. obiekty przestrzeni publicznej (place zabaw, skwery, zieleńce, place, inne ogólnodostępne przestrzenie publiczne) w złym stanie technicznym. W przeliczeniu na 100 mieszkańców najwięcej było ich w Tarchałach Małych (1,06), natomiast w Garkach, Nadstawkach i Uciechowie nie zidentyfikowano takich obiektów. Wartość dla Gminy wyniosła 0,23.

Najwięcej obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w przeliczeniu na 100 mieszkańców zidentyfikowano natomiast w jednostce Odolanów 2 (2,55), przy średniej dla Gminy równej 1,02. W Bonikowie, Gorzycach Małych, Nadstawkach i Wierzbnie nie istniały natomiast tego rodzaju obiekty.

Liczba obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) na 100 mieszkańców Gminy wyniosła 0,10. Najwyższą wartość wskaźnika wśród jednostek analitycznych charakteryzowała Tarchały Małe (0,53), a w Gorzycach Małych, Tarchałach Wielkich oraz Wierzbnie nie znajdował się żaden obiekt komunalny wymagający termomodernizacji.

Liczba obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, itp.) na 100 mieszkańców dla Gminy wyniosła z kolei 0,19. Największą wartość wskaźnika zanotowano w Tarchałach Małych (0,53), a najniższą – w Świecy i Odolanowie 1 (0,10).

Szczegółowa analiza wskaźnikowa dotycząca wszystkich jednostek analitycznych przedstawiona została w kolejnej tabeli.

Tabela 15 Analiza sfery technicznej

Jednostka analityczna	STAN TECHNICZNY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ								EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA		ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI	
	Liczba budynków mieszkalnych w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców		Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów z wyłączeniem urządzeń sieciowych (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) na 100 mieszkańców		Liczba obiektów przestrzeni publicznej (place zabaw, skwery, zieleńce, place, inne ogólnodostępne przestrzenie publiczne) w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców		Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków na 100 mieszkańców		Liczba obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) na 100 mieszkańców		Liczba obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, itp.) na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Odolanów 1	0,10	-0,732	0,14	-0,441	0,22	0,007	2,04	-1,128	0,07	0,161	0,10	0,574
Odolanów 2	0,05	0,119	0,29	-2,035	0,45	-0,878	2,55	-1,708	0,08	0,116	0,25	-0,395
Boników	0,16	-1,873	0,16	-0,680	0,33	-0,407	0,00	1,141	0,16	-0,420	0,16	0,182
Garki	0,12	-1,141	0,12	-0,252	0,00	0,887	0,25	0,865	0,12	-0,156	0,37	-1,162
Glińnica	0,00	1,067	0,13	-0,270	0,13	0,394	1,76	-0,818	0,13	-0,167	0,13	0,437
Gorzyce Małe	0,00	1,067	0,00	1,042	0,24	-0,066	0,00	1,141	0,00	0,644	0,49	-1,905
Huta	0,00	1,067	0,00	1,042	0,15	0,292	0,45	0,634	0,15	-0,335	0,15	0,268
Nabyszyce	0,00	1,067	0,00	1,042	0,33	-0,390	0,16	0,960	0,16	-0,406	0,33	-0,862
Nadstawki	0,00	1,067	0,00	1,042	0,00	0,887	0,00	1,141	0,46	-2,305	0,46	-1,717
Raczyce	0,07	-0,261	0,00	1,042	0,15	0,303	0,45	0,643	0,15	-0,317	0,15	0,286
Świeca	0,10	-0,647	0,00	1,042	0,10	0,510	0,19	0,927	0,10	0,023	0,10	0,629
Tarchały Małe	0,00	1,067	0,00	1,042	1,06	-3,289	0,53	0,548	0,53	-2,791	0,53	-2,207
Tarchały Wielkie	0,07	-0,199	0,00	1,042	0,28	-0,228	0,35	0,746	0,00	0,644	0,14	0,330
Uciechów	0,00	1,067	0,00	1,042	0,00	0,887	0,26	0,853	0,09	0,088	0,17	0,134
Wierzbno	0,00	1,067	0,15	-0,537	0,15	0,294	0,00	1,141	0,00	0,644	0,15	0,271
Średnia dla Gminy	0,06	0,000	0,10	0,000	0,23	0,000	1,02	0,000	0,10	0,000	0,19	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy i Miasta Odolanów.

5. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Zgodnie z przyjętą metodyką, do obszaru zdegradowanego włączone mogą zostać wszystkie te jednostki analityczne, dla których wartość wskaźnika syntetycznego natężenia zjawisk kryzysowych jest ujemna (mniejsza od 0) w sferze społecznej oraz w przynajmniej jednej z czterech sfer wskazanych w art. 9 ust. 1 pkt 1-4 ustawy o rewitalizacji.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Natężenie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej zdiagnozowano w następujących jednostkach analitycznych na terenie Gminy i Miasta Odolanów: Odolanów 1, Odolanów 2, Boników, Glińnica, Nabyszyce, Nadstawki, Tarchały Małe.

Jednostki te wykazały negatywne wartości także w co najmniej jednej z pozostałych sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Oznacza to, że wszystkie wspomniane powyżej jednostki spełniają przesłanki, aby stanowić wyznaczony przy pomocy analizy wskaźnikowej obszar zdegradowany na terenie Gminy i Miasta Odolanów.

W poniższej tabeli przedstawiono w sposób zbiorczy wyniki analizy wskaźnikowej sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego dla wszystkich badanych jednostek analitycznych.

Tabela 16 Analiza sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego - zestawienie zbiorcze

Lp.	Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna
1	Odolanów 1	-0,186	-0,054	0,587	-0,255	-0,260
2	Odolanów 2	-0,512	0,860	0,673	-0,193	-0,797
3	Boników	-0,161	-1,502	0,068	0,400	-0,343
4	Garki	0,048	-0,326	-0,277	0,217	-0,160
5	Glińnica	-0,071	0,500	-0,721	0,522	0,107
6	Gorzyce Małe	0,558	0,799	0,039	-0,042	0,321
7	Huta	0,324	0,114	-0,131	-0,210	0,495
8	Nabyszyce	-0,625	-0,646	-0,974	0,250	0,235
9	Nadstawki	-0,633	-0,797	-1,790	0,587	0,019
10	Raczyce	0,133	0,027	-0,371	-0,085	0,283
11	Świeca	0,612	-0,116	0,301	-0,176	0,414
12	Tarchały Małe	-0,459	-1,494	-2,947	1,637	-0,938
13	Tarchały Wielkie	0,314	-0,238	-0,296	-0,115	0,389
14	Uciechów	0,692	-0,354	0,090	0,096	0,679
15	Wierzbno	0,395	0,143	-0,525	0,353	0,480

Źródło: opracowanie własne.

Z kolei poniżej przedstawione zostały wyniki analizy sfery społecznej jednostek analitycznych obszaru zdegradowanego, ze wskazaniem liczby pozostałych sfer, w których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych, a także dotyczących ich danych powierzchniowych i ludnościowych.

Tabela 17 Jednostki analityczne zaliczone do obszaru zdegradowanego na terenie Gminy i Miasta Odolanów

Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Liczba pozostałych sfer, w których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych	Liczba ludności w jednostce analitycznej (os.)	Udział wśród całkowitej ludności Gminy (%)	Powierzchnia jednostki analitycznej (km ²)	Udział w całkowitej powierzchni Gminy (%)
Jednostki zaliczone do obszaru zdegradowanego						
Nadstawki	-0,633	2	219	1,5%	4,7	3,5%
Nabyszyce	-0,625	2	615	4,1%	7,6	5,6%
Odolanów 2	-0,512	2	2 447	16,3%	1,9	1,4%
Tarchały Małe	-0,459	3	188	1,2%	2,2	1,6%
Odolanów 1	-0,186	3	2 678	17,8%	2,8	2,1%
Boników	-0,161	2	607	4,0%	7,5	5,5%
Gliśnica	-0,071	1	797	5,3%	24,1	17,7%
SUMA			7 551	50,2%	51,0	37,4%

Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z analizą, obszar zdegradowany (OZ) tworzy 7 jednostek analitycznych, których łączna powierzchnia wynosi 51 km², co stanowi 37,4% powierzchni Gminy i Miasta Odolanów. OZ zamieszkiwany jest przez 7 551 osób, które odpowiadają 50,2% ogółu mieszkańców Gminy.

6. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Z ustawy o rewitalizacji wynika, że aby dany obszar gminy mógł zostać uznany za obszar rewitalizacji konieczne jest, by występowała na nim koncentracja negatywnych zjawisk oraz by był on istotny dla rozwoju lokalnego całej gminy.

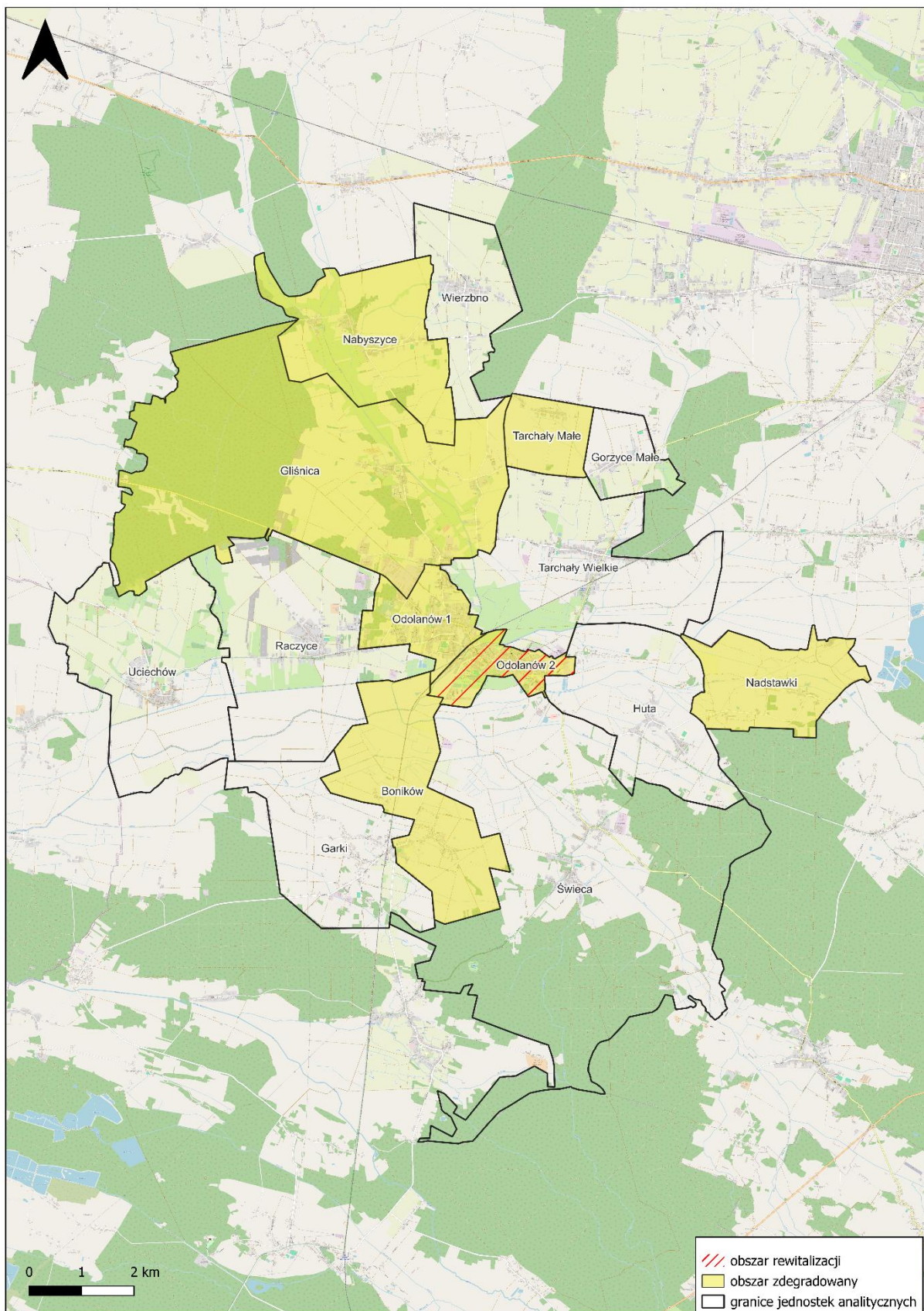
Wyznaczając obszar rewitalizacji na terenie Gminy i Miasta Odolanów kierowano się również zasadą nieprzekraczalności ustawowych wartości 20% powierzchni gminy oraz 30% liczby mieszkańców. Obszar rewitalizacji może być ponadto podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

Zgodnie z przeprowadzoną analizą wskaźnikową **jako obszar rewitalizacji przyjęto jednostkę analityczną Odolanów 2**. Wyboru dokonano na podstawie łącznego spełnienia następujących kryteriów:

- jednostka jest istotna z punktu widzenia rozwoju lokalnego,
- posiada wysoką gęstość zaludnienia,
- zachodzi na niej koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej,
- w jednostce stwierdzono współwystępowanie zjawisk kryzysowych przynajmniej w dwóch pozostałych sferach.

Odolanów 2 – jest to wschodnia część Miasta Odolanów, której granice przebiegają na wschód od torów kolejowych. Jej powierzchnia wynosi 1,9 km², co daje 1,4% powierzchni Gminy. Jednostkę tę zamieszkuje 2 447 osób, czyli 16,3% populacji Gminy. Gęstość zaludnienia na terenie jednostki Odolanów 2 wynosi 1 267,8 os./km². Zachodzi w niej koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Na jej terenie znajdują się m.in. Rynek, dworzec kolejowy, Urząd Gminy i Miasta, Odolanowski Dom Kultury, parki miejskie, stadion miejski, budynek dawnej bożnicy żydowskiej, kościoła ewangelickiego oraz wiele punktów handlowo-usługowych. Z tego względu jednostkę należy uznać za istotną z punktu widzenia rozwoju lokalnego.

Wyznaczony obszar rewitalizacji wpisuje się w ustawowe ramy wyznaczania takich obszarów, co umożliwi koncentrację terytorialną działań rewitalizacyjnych. Obszar zdegradowany wraz z obszarem rewitalizacji prezentuje mapa sporządzona zgodnie z art. 11 ust. 4 ustawy o rewitalizacji, stanowiąca załącznik nr 1 do uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Uproszczoną mapę zamieszczono na kolejnej stronie.

Ryc. 11 Uproszczona mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie i Mieście Odolanów

Źródło: opracowanie własne.

SPIS RYSUNKÓW

Ryc. 1 Położenie Gminy i Miasta Odolanów.....	4
Ryc. 2 Sieć komunikacyjno-transportowa Gminy i Miasta Odolanów	6
Ryc. 3 Formy ochrony przyrody na terenie Gminy i Miasta Odolanów.....	8
Ryc. 4 Zmiany liczby ludności w Gminie i Miasta Odolanów w latach 2013-2023	10
Ryc. 5 Podział Gminy i Miasta Odolanów na jednostki analityczne.....	17
Ryc. 6 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	23
Ryc. 7 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie i Mieście Odolanów na tle powiatu i województwa.....	27
Ryc. 8 Struktura ludności w Gminie i Mieście Odolanów w latach 2019-2023	32
Ryc. 9 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców.....	34
Ryc. 10 Podmioty gospodarcze wpisane do REGON na 1000 mieszkańców	36
Ryc. 11 Uproszczona mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie i Mieście Odolanów	49

SPIS TABEL

Tabela 1 Zmiany liczby ludności w powiecie ostrowskim w latach 2019-2023	9
Tabela 2 Wykaz ulic i miejscowości wchodzących w skład jednostek analitycznych wyznaczonych na terenie Gminy Odolanów.....	15
Tabela 3 Jednostki analityczne wyznaczone na terenie Gminy i Miasta Odolanów	15
Tabela 4 Wskaźniki wykorzystane do zdiagnozowania zjawisk kryzysowych	19
Tabela 5 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze bezrobocia.....	25
Tabela 6 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze ubóstwa	28
Tabela 7 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze przestępczości	29
Tabela 8 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze osób ze szczególnymi potrzebami.....	31
Tabela 9 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze kapitału społecznego.....	33
Tabela 10 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze poziomu uczestnictwa w życiu publicznym	35
Tabela 11 Analiza wskaźnikowa sfery gospodarczej	37
Tabela 12 Analiza wskaźnikowa sfery środowiskowej.....	39
Tabela 13 Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej (cz. I)	41
Tabela 14 Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej (cz. II)	42
Tabela 15 Analiza sfery technicznej	45
Tabela 16 Analiza sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego - zestawienie zbiorcze	46
Tabela 17 Jednostki analityczne zaliczone do obszaru zdegradowanego na terenie Gminy i Miasta Odolanów	47